

Cato Divinus :
S I V E,
PROVERBIA
SOLOMONIS
Latino Carmine
REDDITA.

Autore *GULIELMO HOGÆO.*

L O N D I N I :

Prostant venales apud *Thomam Cockerill*, in vico
Warwick-Lane, prope vicum *Pater-Noster-Row*.

MDCXCIX

*The Most Noble Wriothesley Duke of
Bedford Knight of ye Most Noble Order
of the Garter. 1703*

(i)

A D

Excellentissimum, Nobilissimum,
Illustrissimūque

THOMAM,
COMITEM

Pembrokiæ & Montgomeriæ,

Privati Sigilli Custodem, Unum ex Pro-
regibus Angliæ, à Rege Gulielmo
Deputatis, &c.

Dynasta omni virtutum genere Ornatissime,

NISI tu hoc sæculo viveres, &
nonnulli alii ex Nobilitate, ii-
que paucissimi, rem haud ab-
surdam faceret, siquis Candelam diurno
tempore accenderet, ad fautores & pa-
tronos eruditionis inter Proceres con-
quirendos,

Epistola Dedicatoria.

quirendos, sicut olim Diogenes fecit, ad quærendos homines. Tuum in literas amorem, tuam in literatos benevolentiam omnes qui te norunt, habent perspectam, & admirantur: Hoc facit, ut vis eruditus nomen tuum clarissimè innotescat, & laudes tuæ per rempublicam literariam latè diffundantur. Animi tui nobilitas quam aptè & concinnè generis nobilitati & splendori responderet! Quinimo omnibus tuis majoribus Virtute præluxisti,

*Qualis ubi Oceani perfusus Lucifer unda,
Quem Venus ante alios astrorum diligit ignes,
Extulit os sacrum cælo, tenebræque resolvit.*

Tanta est Ingenii tui longè præstantissimi perspicacia, ut in abstrusissima rerum mysteria facilis tibi pateat aditus: Tam admiranda est memoriæ tuæ felicitas, ut quicquid in ejus thesauro ditissimo reposuisti, firmiter retineas: Et industria ingeni ac memoriæ felicitati adjuncta, omni
erudi-

Epistola Dedicatoria.

eruditionis genere te expolivit, & adornavit: Et perinde amas & æstimas eruditionem, quæ nullos habet contemptores, nisi ignaros & imperitos: His tu præclaris animi dotibus exornatus, communem te præstas omnibus eruditis Patrem, & Patronum. Omnes viros doctrina illustres benevolentia complecteris, & qui egestate laborant, iis benignè opem impertiris. Et ne ulli hominum generi cæteræ tuæ Vitutes sint invidiosæ, Morum tuorum suavitate & comitate omnibus te reddis carum & venerabilem. Nam abhorres ab omni fastuosa arrogantia: Et vel infimis de plebe, si quando ita tempus & res postulant, facillimum concedis accessum. At mihi adeo benignum & benevolum te exhibuisti, ut magnopere gaudeam hanc meæ ob multa & magna tua in me collata beneficia Gratitude publicè testandæ opportunitatem mihi contigisse. Quapropter oro & obsecro, hanc meam Proverbiorum Solomonis Translationem

Epistola Dedicatoria.

nem Poëticam & Paraphrasticam, tibi dedicatam, pro tua humanitate & in pietatem & Sacras literas amore benigne accipias. Deus æternus te diu servet incolumem, bonis Præsidium, egenis Tutorem, eruditis Patronum, Nobilitatis Anglicanæ Gloriam, & Illustrissimum Patriæ tuæ Ornamentum: Et post spacium vitæ caducæ peractum, in Sedes beatorum sempiternas recipiat.

Dynasta Excellentissime atque Illustrissime

Sum Servus tibi obsequentiissimus,

Gulielmus Hogæus.

A D

Excellentissimum, Illustrissimúmque
Comitem Pembrokia, &c.

Ἐγκαμιάσῃον.

Nunc vires, mea Musa, tuas, tua robora tenta,
Nunc age siquid habes viri, mea Musa, vigoris,
Pierio cane digna choro, cane digna triumphis
Castalis, altóque refer subnixæ cothurno
Pembrokii Herois decus, & venerabile nomen.
Stemmatibus altus honos, siqua est in origine gentis
Gloria, siquid habent titulorum insignia laudis,
Innumerus descendit avis, sed nomen avorum
Obscurat, radiisq; sui fulgoris obumbrat,
Lumina sydereas veluti Solaria turmas.
Gratior est pulchro veniens in corpore virtus.
Ingens frontis honos, non duro horrore minaci,
Nec fractâ gravitate levis: procera staturæ
Forma, herôa decens: linguæ miranda benignæ
Gratia; promptæ manus miseris succurrit, egenis
Atque ministrat opem: vastum quis carmine digno

A 3

In-

Ingenium celebret? flavæ fuit ille Minervæ
Excultus studiis, (animum ne stemmata vincant)
A puero, Latiusque simul Graiusque Camænis,
Queis matrem haud abs re priscorum carmina vatam
Mnemosynen faciunt. Memori quam mente recondit,
Quicquid in innumeris oculo properante libellis
Pervolat, & quicquid trahit aure ex ore loquentis?
Omnia Mnemosyne servat fidissima custos.
Nec minus interea bellorum & pacis agendis
Utilis est rebus, sed ad alta negotia promptum
Excitat ille animum, cæptisque ingentibus instat,
Nec torpere gravi patitur sua corda veterno.
Est autem ingentes inter celeberrima laudes,
Religio, & sancta æterni reverentia Patri;
Nam contempta aliis Procerum de semine multis
Sacra oracula manu assiduâ versavit, & altâ
Mente Dei leges, venerandæque jura revolvit.
Omnibus atque patrum titulis & honoribus altis
Judice, verus amor Christi præponderat, illo.
Fæmineam ceu pictor avens ornare figuram,
Respicit innumeros attento lumine vultus
Gentis fæmineæ, & sparsos per multa lepores
Corpora tum tabulâ pariter commiscet in una:
Sic etiam (nam parva licet componere magnis)
Sic pater ille Deum, qui condidit omnia, multis
Quæ variè dedit ille viris, tibi contulit uni,
Pembrokiæ venerande Comes, lux clara Britannum.
Justitia & probitas cum mansuetudine dulci,
Et puræ pietatis amor se æqualiter in te

Osten-

Ostendunt, pariterque tuum decorantia vultum,
Pectoris indicium, angelico fulgore coruscant.
Odisti omne nefas, ut ameris amabilis esse
Toto corde studes, namque hæc tibi grata voluptas.
In genus omne hominum placido te pectore præbes;
Sed tamen ante alios doctorum amplectere turbam.
Doctrinam colis atque foves, nec sit tibi vilis,
Si quando laceri effulget sub tegmine panni.
Et natura suas quanquam tibi sorsque benignè
Accumulârît opes, & adornet pectora virtus:
Insanus tibi fastus abest, nec fronte clientem
Durâ abigis tenuem, sed adauget cætera laudum
Quæ generosam habitat mansueta modestia mentem.
Hinc mediæ quamvis vigeas jam in flore iuventæ,
Laus tua clara senes longè supereminet omnes.
Hinc quoque fama tui Terræ non clausa Britannæ
Limite, vâsta maris liquidi trans æquora currit,
Seque per innumeras terrarum exporrigit oras,
Quas Sol mane oriens, quas spectat nocte recedens.
Hinc plebs te, & procures, hinc Rex Gulielmus honorat:
Ille tui mirâ eloquiî dulcedine captus,
Legatum Batavas te tendere jussit ad oras,
Unde iterum in Patriam multâ cum laude redisti,
Paciferæ frontem foliis redimitus olivæ.
Propterea ex illis nunc te magnatibus unum
Constituit, queis fræna sui committere regni,
Queis minimè dubitat séque & sua credere cuncta.
Eheu! nunc mea corda tuæ sub pondere laudis

Pressa

*Pressa labant, animique aciem tua gloria nostri
Corporeos ut flamma oculos Phæbæa retundit.
Nec laudes mea Musa tuas, nec Nereos undas,
Gramina nec numero, nec arenam includere certo,
Æthereis nec sparsa potest vaga sydera campis.
Nunc igitur quæ fausta precer? quibus æthera votis
Pro te sollicitem, procerum de stirpe Britannâ
Gloria? jucundum peragas fœliciter ævum:
Nec te fata citò abripiant, nec desere terram
Humanam, ut super astra voles æterna, priusquam
Tempora Nestoræ superaris longa senectæ.*

Libenter obtulit

Gulielmus Hogens.

PRO-

PROVERBIA
 SOLOMONIS
 Latino Carmine
 REDDITA.

C A P. I.

Davidis ille fatus generoso sanguine, Terram
 Qui latè Ifacidum magnâ ditione tenebat,
 Hæc tibi, posteritas, Solomon dedit aurea dicta.
 2 Ut discant homines sapientum noscere voces,
 Ingenisque acie recto distinguere pravum.
 3 Ut pia jura colant, sanctarum & dogmata legum,
 Justitiæque viam constanti tramite carpant.
 4 Discat ut ignarus rerum, prudenter agendi
 Rectam intrare viam, firmoque insistere gressu,
 Canitiesque animi mentum juvenile coronet.

- 5 Audit ubi sapiens avidâ cum mente sciendi
Dogmata recta, suas pariter demittit in aures
Atque animum, studiique sui dulcedine tractus,
Visa obscura prius, clarâ rationeprehendit,
- 6 Verbaque Rhetoricis discit velata figuris,
Et vocum ambages, tenebrosoque noscere dicta.
- 7 Principium domini timor est & origo sciendi;
Sed monitus scelerata pios vesania temnit.
- 8 Consiliis aures adhibe, puer, ergo paternis,
Maternamque animo legem ne sperne superbo.
- 9 Nam tibi formosâ cingent de more coronæ
Tempora, & ut rutilæ decorabunt colla catenæ.
- 10 Te, puer, ergo suis sibi si turba impia tentat
Attrahere illecebris, tu ne male credulus audi.
- 11 Talia si dicant, nobis te adijunge sodalem:
Clam struere insidias, alienæ & retia vitæ
Sternere certa sedet nostræ sententia menti,
Et subito innocuum ferro invasisse cruorem.
- 12 Haud secus ac gelidi quos mors sub mole sepulchri
Obruit, hos avidè patulo simul ore voremus.
- 13 Ingentes rapiamus opes, semperque recentes
Convectare juvet prædas, & vivere rapto,
Nostræque sic spoliis recta implebuntur opimis.
- 14 Tu quoque communem nobiscum assumere sortem
Incipe, quicquid erit, loculo cumulabitur uno.
- 15 Horum congressus, moneo, fuge, nate, pedemque
Tu procul his averte tuum, quamcunque videbis
- 16 Ire redire viam. Pedibus pernicious illi
In scelera atra ruunt, properantque haurire cruorem.
- 17 Retia structa sibi volucris dum lumine cauto
Respicit, illa sui visa instrumenta pericli,
- 18 Decepto latrone, fugit: minus ergo sagaces
Pennigeris hi sunt gregibus; sibi namque ruinam

- Sponte parant, monstrata alacres dum in retia currunt,
Exultantque sui miserâ dulcedine lethi.
- 19 Hanc solet ire viam sitis insatiabilis auri,
Et nummi furiosa fames, quæ nescia vinci,
Crudelem maculat dominorum sanguine dextram.
- 20 Ecce æterna Dei in plateis sapientia voces
21 Intonat; inque foro, templisque exclamat in altis,
Consul ubi prætorque simul sanctusque senatus
Confidunt tectis bipatentibus, undique mixtâ
Circumstante virum pariter nuruumque coronâ.
- 22 O hominum gentes male sanæ! O mentis inanes
Ecquod erit tempus stolidis abstinere factis?
Tandem an ludibriis sanctos vexare protervis
Definitis? sacramque Dei contemnere legem?
- 23 En agendum monitis aures advertite nostris,
Pectora vestra meo afflatu rediviva vigeant,
Mortua quæ fuerant, & vos mea verba docebo.
- 24 O quoties altâ sceleratos voce vocavi,
Extendique manus! tamen hi sprevere vocantem,
Nec voluere suam vitii avertere mentem.
- 25 Consiliisque meis aurem occlusere malignam,
Et mea dicta vagis tradebant irrita ventis.
- 26 Vos ego contemnam, veniunt cum adversa, vicissim;
Rideboque graves miserandâ in sorte dolores,
- 27 Cum subitus timor atque metus trepidantia prenet
Pectora, ut horrissoni rapido cum turbine venti.
- 28 Impia tum incipiet miseris plorare querelis
Turba, sed iratam abscondam plorantibus aurem.
Tum quoque sollicitâ incipient me querere curâ,
Sed minimè invenient, frustra labor ille peribit.
- 29 Me quia nosse animo elati sprevere superbo,
30 Nec numen timuere meum; aut voluere benignam
Consiliis monitisque meis advertere mentem.

- 31 Pro semine metent igitur, fructumque laboris
 Accipient, finemque suo conamine dignum.
 32 Nam perimet stolidos odium pietatis, & illos,
 Prospera fata dabunt letho, parientque ruinam.
 33 At mihi spes & opes quisquis commiserit omnes,
 Præsidio ille meo per tempora cuncta manebit
 Tutus, & in mediis, vacuus terrore, periclis.
-

C A P. II.

- S**I mea verba, puer, cupidâ bibis aure, profundo
 Nocte diêque meas volvis si corde loquelas ;
 2 Irrita ventosis nec das præscripta procellis,
 Quæ divina tibi sapientia dicat, & omnem
 Exerces animi capienda ad recta vigorem ;
 3 Si palmas cum voce tuas ad sydera tendens,
 Supplice corde Deum, precibusque ardentibus oras,
 Ut divina tibi mysteria pandat, abactis
 Errorum ut nebulis possis discernere rectum.
 4 Si tibi scrutinio petitur sapientia multo,
 Qualiter occulto terrarum in viscere gazas
 Effodit Assyrii scrutator pallidus auri.
 5 Tunc domini sacrum dabitur tibi nosse timorem,
 Et fontes penetrare boni, tenebrisque remotis
 Tollere perspicuos animi ad coelestia visus.
 6 Omnipotentis enim domini sapientia donum est,
 7 Hujus ab ore fluit ; sanctorum hanc ille recondit
 Pectore, quæ via recta placet, nec decipit error.
 Hos facit ille sui tutos munimine scuti ;
 8 Et, quæ sit via recta, docet, lucemque ministrat,
 Suppeditatque novas, possint ut pergere, vires.
 9 Tunc jus fasque tibi & pietas manifesta patebit,
 Cuncta salutiferæ pandens compendia vitæ.
 10 Cum divina tuum intravit sapientia pectus,
 Allexitque animum mirâ dulcedine captum.
 11 Hæc duce, tutus eris procul à terrore pericli,

- 12 Hâc duce congressus hominum vitare malorum
 Tu poteris, quos prava loqui juvat ore maligno.
 13 Queis via recta odio est, tenebrosum at carpere callem
 14 Dulce ; voluptatem quibus impia facta ministrant,
 Et vitiis foedare manus, sociosque profanæ
 15 Impietatis amant ; curvisque anfractibus illos
 Nequitiz deerrare juvat, pietate remotâ.
 16 Hâc duce, scemineæ fugies venabula linguæ.
 17 Fœmina falsa, Dei neglecto foedere, dulcem
 Non metuit teneræ comitem violare juventæ.
 18 Illius ad mortem domus inclinatur, & umbras,
 Pallentes umbras Erebi, noctemque profundam.
 19 Illa suis quemcunque dolis in retia traxit,
 Mortis amore suæ retinet, vitæque beatas
 Non unquam petit ille vias, errore relicto.
 20 Hæc animo mea verba bibas, tecumque revolvas,
 Ut pia jura colas, nec transitione malignâ
 Turba profana tuos justorum à tramite gressus
 21 Abstrahat. Innocuis fraudumque à crimine puris
 Prosperitate frui dabitur, terramque colendam
 22 Accipient, tutante Deo : sed ab omnibus oris
 Terrarum in Stygias gens prava fugabitur undas.
-

C A P. III.

- H**AUD unquam ulla meam tollant oblivia legem
 Ex animo, mi nate, tuo, mea iussa capeffas
 Perpetuò, penisque alto sub corde reponas.
- 2 Sic tibi pax veniet, placidàque in pace vigescens
 Vita per innumeros tua continuabitur annos.
  - 3 Te nunquam immaculata fides, animique benigni
 Gratia destituant, cordis tu inscribe tabellis
 Has memor, atque tuo fiant redimicula collo.
  - 4 Sic tua te gratum Regi sapientia reddet
 Ætheris, humanamque trahet tua gloria gentem.
  - 5 Te totum committe Deo, atque innitere, sed tu
  - 6 Judiciis diffide tuis; & consule, quicquid
 Aggrediare, Deum: eventus dabit ille secundos,
 Diriget ille tuos cœlesti numine gressus.
  - 7 Tu ne fide tuis (tua nam prudentia vana est)
 Consiliis, reverere Deum, scelus effuge dirum.
  - 8 Hoc dabit & membris vires, animoque vigorem,
 Jucundoque tuos recreabit fomite nervos.
  - 9 Primitias frugum domino, dulcisque lyæi
 Et quicquid sæcundus ager tibi protulit, offer.
  - 10 Sic tua maturæ complebunt horrea messes,
 Spumabitque tibi plenis vindemia labris.
  - 11 Cum tua prosequitur meritis facta impia pœnis
 Rex superùm, fastus animi depone rebelles,
 Abjice nequitiam, sceleratàque facta relinque,
 Nec pigeat sævos patienter ferre dolores.

- 12 Nam quos præcipuo complectitur ille favore,
 Plectit, ut ipse suum genitor pro crimine natum,
 Quippe paternus amor, cum res ita postulat, urget,
 13 O scelix, qui te reperit sapientia, rerum
 Optima, quique suâ te sacra scientia dextrâ
 14 Attigit! O niveis quam longè est illa metallis
 15 Et rutillis pretiosa magis, poriorque lapillis,
 Legit in Eois quos decolor Indus arenis,
 Et quæcunque tuo est animo jucunda voluptas!
 16 Illius in dextrâ longorum est vita dierum,
 Lævâque divitiis opibusque oneratur opimis.
 17 Elysiis via strata rosis illius abundat,
 Et quemcunque mover, sequitur pax prospera, gressum.
 18 Illa sui cupidis est vitæ nobile lignum,
 Et scelix, quicumque illam retinere laborat.
 19 Fundavit per te dominus, sapientia, terram,
 Altrâque syderei stabilivit mœnia regni.
 20 Per te laxa fluunt vasti vada salsa profundi,
 Atque excelsa novum destillant nubila rorem.
 21 Ante oculos tibi lex domini versetur, & omni
 Tempore, vivendi quam dat sapientia normam
 22 Sis servare memor. Decus admirabile collo
 Hoc fiet, mihi crede, tuo, vitæque voluptas.
 23 Te facit hoc tutas, gressum quocunque movebis,
 Ire redire vias, prohibetque per invia plantas,
 24 Offenso titubare gradu. Cum nocte recumbes,
 Non metus ullus erit. Cum languida membra resolvit
 Prima quies, donoque Dei gratissima serpit
 Nulla tibi placidosumpet cura anxia somnos.
 25 Ne subito terrore tremas, vastæque ruina
 Exagitet tua corda timor, velut impius horret,
 Occultum quatiente animo tortore flagellum.
 26 Nam custos tibi semper erit Rex ætheris alti,
 Ne subito in cæcos laqueos & retiâ gressum

Involvas

- Involvas inopina tuum, captusque traharis.
 27 Officii mora lenta tui ne differat horam,
 Quod præstare potes, nullo impediante, roganti.
 28 Cur ira sollicitum miseris in rebus amicum
 Compelles; abeas hodie, cras deinde reditô,
 Copia larga tuam nummorum ubi degravat arcam?
 29 Ne socio meditare dolos, quando ocia carpit
 30 In laribus tibi vicinis; hominisque beatam,
 Qui nunquam tibi damna dedit, ne rumpe quietem.
 31 Tu nunquam invidas pravis, scelerumque ministris,
 Illorûmque vias animo averfare malignas.
 32 Nam domino impietas odio est, verûm ille piorum
 Mentibus alta sui reteggit mysteria regni.
 33 Devovet ille domos, atque ardua tecta malorum,
 Atque favore suo iustorum habitacula servat.
 34 Prosequitur meritis fastosos ille cachinnis,
 Sed placidis animo contritum spectat ocellis.
 35 Gloria prudentes merces æterna sequetur;
 Dedecus atque pudor stultos pro laude manebit.
-

C A P. IV.

- A** Urem adhibere patri, soboles dilecta, docenti,
 Confiliisque meis intentam advertite mentem.
- 2 Optima do præcepta, meam ne spernite legem.
  - 3 Nam proles dilecta patri & carissima matri
 Ipse fui; monitisque bonis me instruxit uterque.
  - 4 Talibus illa meam sermonibus imbuere aures,
 Corde memento meas voces retinere, libenter
 Observa mea iussa, dabunt servata salutem.
  - 5 Disce quid est virtus, & posce exemplar honesti,
 Nec despecte tuas nostris à vocibus aures,
  - 6 Ne contempta tibi jaceat sapientia, tutrix
 Sic erit illa tibi: toto si amplecteris illam
 Pectore, in innumeris te proteget illa periculis.
  - 7 Præcipua est rerum sapientia, quicquid ubique
 Quæris, ad hanc animum quærendam dirige certum.
  - 8 Hanc reverenter habe, sic te in sublimia tollet;
 Hanc avidis ulnis amplectere, sic tibi nomen
 Præclarum, eximiisq; tibi concedet honores.
  - 9 Illa tuo capiti decus admirabile reddet,
 Regificoque tuum cinget diademate crinem.
  - 10 Aures adhibe monitis, nate O carissime nostris,
 Sic tua longævos vita extendetur in annos.
  - 11 En ego, vivendi quam dat sapientia normam,
 Te docui, & rectos monstravi insistere calles.

- 12 Cum gradiere, tuos gressus mora nulla tenebit,
 Nec, lapsu minitante, gradus currendo, lababunt,
 Cum tibi pes agillis rapido volat ocyor Euro.
 13 Iustitiam, rectique viam amplexare, nec illam
 Desere, constantique animo retinere labora;
 Namque est illa tuæ columen, tutelaque vitæ.
 14 Tu sceleri addictæ callem ne attingito turbæ,
 Semita neve tibi carpatur dira malorum.
 15 Hanc fuge præteriens procul, aversusque recede.
 16 Nam, nisi quid patrent sceleris, dormire recusant,
 Et nunquam admittunt oculis aut pectore somnum,
 Clam nisi structa aliquem cadere in sua retia cogant.
 17 Impietate dapes etenim & convivia quærunt,
 Innocuôque bibunt vinum sibi sanguine partum.
 18 Sed via justorum lucis nitet instar Eoæ,
 Quæ magis atque magis claro splendore refulget,
 Donec ad ætherii pervenit culmen Olympi.
 19 At via pravorum tenebrosa est æmula noctis,
 Nam titubante gradu, opposito nullo obice, nutant,
 20 Mi puer, aurem adhibe nostris, animumque loquelis;
 21 His oculos ne averte tuos, mediôque repôstas
 22 Corde reconde tuo: vitam inventientibus ipsas
 Restituunt, lætûmque novant per membra vigorem.
 23 Cor servare tuum memor esto: hinc flumina vitæ
 24 Profiliunt, pravas animo averfare loquelas,
 Impia nec stolidis vomito maledicta labellis.
 25 Verum & rectum oculis intentus respice fixis,
 Et calcanda tibi quo sit via, dirige vultum.
 26 Et gressum perpende tuum, ut vestigia firmes.
 27 Ne te in læva trahat vel dextera devius error,
 Atque averte tuos procul omni à crimine gressus.

C A P. V.

- A** Urem animūque meis adhibe, mi nate, loquelis,
 2 Ut tua corda colat sapientia sacra, labellis
 3 Infideatque tuis. Meretrix dulcedine vocis
 Mella refert, mollique excellit balsama lingua.
 4 Hujus amara tamen, ceu tetra absynthia fiunt
 Ultima, & ancipitem superant scindendo bipennem.
 5 Hujus ad Infernas tenebras, Stygiāque paludem
 6 Pronum tendit iter: quam callida ludit amantes?
 Innumeras habet illa vias captiva tenendi
 Pectora, ne redeas vitæ ad melioris amorem.
 7 Ergo adverte animum, fili, mihi recta monenti,
 Nec mea dicta nega placidam demittere in aurem.
 8 Hanc procul effugias, propius nec limina diræ
 9 Accedas scelerata domus: ne invadat honorem
 Dextra aliena tuum, longo tibi tempore partum.
 10 Neve aliena tuos prædentur testa labores,
 Divitiisque opibûsque tuis exulta nitecant.
 11 Tum certè misero grave lamentabere questu,
 Corpora tabificis ubi sunt exesa venenis.
 12 Heu mihi! tum dices, cur verba salubria sprevi?
 Obstruxique meam sanis monitoribus aurem?
 13 Cur ego neglexi recta observare docentes,
 Monstrantēque mihi vitæ præcepta beatæ?
 14 Cæribus in mediis hominum, populisque catervis
 Crimina nostra gravem attulerant patefacta pudorem.

- 15 Tu bibe fonte tuo, quantum præcordia poscunt,
Sumpti ex amne tuo latices tibi guttur inundent.
  - 16 Tu fontes disperge tuos, tua lymphæ redundans
Scindat in innumeros sese per compita rivos.
  - 17 Flumina sola tibi tua conjugalia durent,
Neve aliena tuas prædetur dextera lymphas.
  - 18 Fons tuus insigni domini bonitate redundet,
Gaudia legitimi carpas juvenilia lecti.
  - 19 Sit cervæ illa tibi, blandæque simillima damæ,
Gaudia, lacteolis tribuat tibi mille, papillis.
Perpetuæque animum teneat dulcedine raptum.
  - 20 Nam tibi cur meretrix, alieni succuba lecti
Pectora mellifluis fallat corrupta venenis?
  - 21 Nam videt ex alto divûm pater atque hominum rex
Res hominum, atque oculis spectat mortalia iustis.
  - 22 Impietate suâ cadet impius, atque jacebit
In laqueis miser ipse suis; &, imagine falsâ
In cæcos fraudum anfractus ducente, peribit.
-

C A P. VI.

- S**I vice dilecti tu forsitan obles amici
 Factus eras, junctique datâ nova foedera dextrâ,
 2 Heu mihi! nate, tuis cecidisti in retia verbis,
 Implicitusque tuo laqueis sermone teneris.
 3 Hoc age, mi fili, totâmq; huc dirige mentem,
 Captus ubi miseri laqueis hærebis amici.
 Téque illumque simul concordî foedere pacto
 4 Hosti adjunge tuo: nec te sopor occupet ullus
 Ante, nec in miseros obrepat somnus ocellos.
 5 Hoc age, téque cito venientibus eripe damnis.
 Venantis tremebunda manum ceu cerva rapacem
 Præcipitata fugit, laqueos velat aucupis arctos
 Effugiens volucris rapidâ petit æthera pennâ.
 6 Parvula (nonne vides?) magni formica laboris,
 7 Aspice, sponte suâ, nullo duce, præside nullo,
 8 Ore trahit, quodcunque potest, atque addit acervo,
 Æstivisque legit victum sibi gnæviter horis.
 Hanc adeas, durûmq; pati sic disce laborem.
 9 Heu piger! in quantas redivivi luminis umbras
 Extentus tibi somnus erit? proh! quando soporem
 10 Excuties? duri impatiens tunc ille laboris,
 Talia secum agitans tacito sub corde revolvit:
 Da paulûm lassos oculos submittere somno,
 Da paulûm nutare mihi, nervósque sopore
 Tendere defessos, veterésque resumere vires.

- 11 Sic tibi paupertas, tibi sic penuria rerum
 Ut latro instructus gladio & fulgentibus armis,
 Sulte superveniens, miseram damnare quietem
 Coget, & innumeris Cœlum lacerare querelis.
 12 Vir malus, addictus sceleri, circum ambulat ore
 13 Vaniloquo; pariterque oculo, digitoque loquaci
 14 Et pede significat. Taciturno in pectore fraudes
 Ille fovet, nescitque dolos, disjungit amicos.
 15 Mox igitur præceps subitâ cadet ille ruinâ,
 Atque in fata ruens, nullo impediante, peribit.
 16 Hæc sex Omnipotens, septem hæc pater ætheris odit,
 17 Fastosumque supercilium, falsamque loquelam,
 18 Innocuamque manum scedatam sanguine, pectus
 Fœcundum sceleris, subito quoque facta ruentes
 19 In scelerata pedes, pronum in mendacia testem,
 Quique maligno animo fidos abjungit amicos.
 20 Aurem adhibe monitis intentam, nate, paternis,
 Maternamque animo legem ne sperne superbo.
 21 Hæc tua perpetuis circum sint nexa catenis
 Pectora, sintque tuo veluti redimicula collo.
 22 Lex servata ducem tibi se præbebit eunti,
 Perque soporiferæ tenebrosa silentia Lunæ
 Proteget illa tuum, custos fidissima, lectum,
 Alloquiisque suis vigilantem in nocte juvabit.
 23 Lex etenim lux est, & splendentissima lampas,
 Consiliisque suis aures adhibentibus illa
 Sancta salutiferæ monstrat compendia vitæ.
 24 Ne te decipiat blandæ dulcedine linguæ
 Fœmina, adulterii maculat quam infamia scedi.
 25 Nequaquam illa tuum jecur ulceret, inque furorem
 Ne trahat illa suis tacitè tibi pectus ocellis.
 26 Nam meretrix lasciva virum deducit ad imam
 Pauperiem, panisque illi vix frustra relinquit.
 Sic parat illa tuæ laqueos & retia vitæ.

- 27 Quis gremio amplecti flammam queat ignis anhel
 28 Vestibus illæsis ? ardescenstemque favillam
 Quis calcare potest, plantis non igne perustis ?
 29 Sic qui legitimi socialia foedera lecti
 Perrumpens violat, scelere haud illæsus abibit.
 30 Si bona quis dextrâ capiens aliena rapaci
 Auferat, ut mala dura famis compescere possit,
 31 Visa est culpa levis, culpæque accommoda poena est;
 Ut septemgeminis compenset furta tributis,
 Si quid, in angustiis laribus quod reddat, habebit.
 32 Ast is, legitimi violat qui foedera lecti,
 Mente caret, vastamque sibi parit ipse ruinam.
 33 Dedecus ille sibi parit indelebile, quod non
 Longa dies auferre queat ; nam flamma virilem
 34 Zelotypa invadens animum, implacabilis ardet.
 35 Nec pretiis amplis compescitur illa, nec ullo
 Munere victa jacet, sævum saturata furorem.
-

C A P. VII.

VOces, natæ, meas, animo mea jussa reconde,
 2 Jussa animo mea conde tuo; si cura salutis
 Ulla tibi est, pupillæ oculorum hæc more tenellæ
 3 Conserva; hæc digitis innecte, inscribe tabellis
 4 Pectoris. Et caræ sapientia more sororis
 Sit dilecta tibi, cognatam hanc ore saluta,
 5 Ne te in prava trahens alieni succuba lecti
 Fœmina, mellifluis corrumpat corda venenis.
 6 Namque ego de celsâ latè inferiora fenestrâ
 7 Dum circumspicio; dum per juvenilia nostros
 Agmina volvo oculos, juvenem sine pectore, cernor,
 8 Qui tendebat iter blandæ meretricis ad ædes,
 9 Vespere nunc primo, repetente cubilia Phœbo
 Cærule, nunc mediæ per opaca silentia Lunæ.
 10 Protinus, ecce, illi meretrix occurrit eunti,
 Vestibus ipsa suis cuivis manifesta videnti,
 Nequitiamque professâ suam. Corde illa dolo est,
 11 Ore procax, & mente ferox, nec limine tecti
 12 Se tenet illa sui; trivis sed in omnibus errat,
 Et plateis: illam videt angulus omnis avaro
 Prædæ inhiantem animo, tacitæque in sede latentem.
 13 Hunc igitur cupidis juvenem complexa lacertis,
 Oscula blanda dedit, vacuâ tunc fronte pudoris
 14 Talia voce refert; Hodie mihi victima cæsa est,
 Persolyique meum, pretiosa piacula, votum.

- 15 Atque idcirco tuos exivi quærere vultus,
 Quæfivi & reperi, pretium mihi dulce laboris.
 16 Lectulus, ecce, meus tyrio nitidissimus ostro
 Fulger, & in varias effingitur arte figuras.
 Atque hic strata jacet Phariæ de vellere lanæ
 Vestis, hyperboreas superans candore pruinas.
 17 Et myrrhæ lachrymis, casiaque & dulcis amomi
 Undique odoriferis oblectat pectora succis.
 18 En age per totam carpamus gaudia noctem,
 Gaudia, sollicitas placide mulcentia curas,
 Donec ab Eois Sol fluctibus exserat axem.
 19 Vjr meus, ecce, domo procul est, longamque paravit
 20 Ire viam; & loculum tulit ille viatica secum
 Ære gravem, certoque die rursus ille redibit.
 21 Sensim his blanditiis juvenilia pectora traxit,
 Et parere sibi dulci sermone cœgit.
 22 Hanc sequitur tunc ille ducem, ceu taurus ad aram
 Sacrificam, ad rigida stultus ceu triste catastæ
 23 Supplicium sine mente ruit; subitoque paratos
 In sibi præcipitat laqueos male cauta volucris,
 Nec tum instare suæ videt ulla pericula vitæ:
 Hanc sequitur sic ille ducem, cæcòque repente
 Transadigente jecur telo miserabile plorat.
 24 Ergo animos monitis, O nati, advertite nostris,
 Irrita nec vacuis mea verba remittite ventis.
 25 Illius averfos removete à tramite gressus,
 Neve huc vestra trahat tacite scelerata libido
 26 Pectora, nam innumeros crudeli vulnere stravit
 Semianimes, quin innumeros quoque robore firmos
 Perdidit illa viros, & funere meruit acerbò.
 27 Illius Infernas domus est quæ ducit ad umbras
 Semita, & horridi tenebrosa cubicula lethi.

C A P. VIII.

- N**onne æterna Dei proles sine matre creata
 Clamat? & elatam fundit Sapientia vocem?
- 2 Sublimi stans illa loco per aperta viarum,
 3 Urbis & in portis bipatentibus, agmina densæ
 Quas turbæ celebrare solent, ita farier inquit:
- 4 En ego vos, homines mortali semine creti,
 5 Voce voco. O quid sit sapientia, discite, stulti,
 Discite iustitiam moniti, & non temnere numen:
 Hæc etenim humani vera est sapientia cordis.
- 6 Aurem adhibite mihi, pulchra & præclara docenti;
 Námque ego de rebus præstantibus ora recludam.
- 7 Vera loquar, nostris odio est fraus dira labellis.
 8 Omnia iustitiæ mea sunt concordia verba,
 Nil pravum, nil turpe docent, nil crimine scædum.
- 9 Omnia clara viris prudentibus illa pateſcunt,
 10 Et facillè apparent sapientibus: Ergo metallis
 Consilium niveis meritò præponite nostrum,
 Et rutilis, Pactolus aqua quæ divite volvit.
- 11 Longè est Eois potior sapientia gemmis,
 Et quæcunque hominum genti est jucunda voluptas.
- 12 Illa ego, quæ vero sapientia nomine dicor,
 Sanctâque mecum habitat prudentia, tectâ revelo,
 Abditâque in tenebris refero mysteria densis.

- 13 Ille Dei verus timor est, opus omne scelestum
 Æternis petiisse odiis, ego corde superbos,
 Fastosumque supercilium, linguamque præterviam
 Prosequor, atque odiis pariter prava omnia justis.
- 14 Consilium nostrum est, nostra est sapientia, veri
 Cognitione boni, forti quoque robore præsto.
- 15 Præside me, cincti rutilo diademate reges
 Jura magistratibusque regunt, sanctamque senatum.
- 16 Præside me, cello geniti de sanguine, totum
 Quotquot ubique gerunt pacem vel bella per Orbem,
 Sub ditione sua populi pia jura ministrant.
- 17 Quisquis amore mei trahitur, me mutuus ejus
 Tangit amor, quicumque petit me pectore puro,
- 18 Invenit. Immenfis opibus gazisque redundo.
 Est quoque noster honos, & gloria, divitiæque,
 Justitiâ comitante, meæ sine fine redundant.
- 19 Nam meus est fulvo fructus pretiosior auro,
 Auro, littoreis quod decolor Indus arenis
 Colligit, & nivei longè genus omne metalli
 Exsuperant nostri reditus, gazæque repositæ.
- 20 Justitiam, rectique viam, me, me duce, quisquis
 Quærit, eam inveniet, medióque hunc tramite duco
 Judici, legisque meæ mysteria pando.
- 21 Hæc facio, ut vero qui me amplectuntur amore
 Nanciscantur opes, & eisdem in sæcla fruantur.
- 22 Me pater Omnipotens longo possedit ab ævo
 Jampridem, ante operum primordia cuncta suorum.
- 23 Illi olim æternis fueram comes addita sæclis,
 Ante mare & terras & quod tegit omnia cælum.
- 24 Æquora vasta maris, liquidi vada vitrea ponti,
 Cum generata fui, primæva ab origine nondum
 Emerlere, cavas néque fons ebullit undas.

- 25 Necdum parturit montana cacumina, necdum
Collibus intumuit vastæ nova machina Terræ,
Cum sibi me æquævam genuit Pater ille perennis,
- 26 Necdum etiam aërios montes, campóque jacentes
Terrarum, ille opifex dextrâ Omnipotente creavit.
- 27 Cum primum ætherii radiantia mœnia regni
Condidit, hic illi pariter comes ipsa sedebam,
Cum super ætiferum duo brachia vasta profundum
Junxit, ut, æquali spatio distantibus illis,
Altera pars staret, pars altera duceret Orbem.
- 28 Cúmque suis stabilita locis cava nubili fixit,
Jussit & ætifero fontes exire profundo.
- 29 Æquora limitibus cum sæva coercita certis
Continuit, vetuitque datas transcendere metas.
Cum jam prima novæ statuit fundamenta terræ;
- 30 Hunc juxta comēs utque sui, comes usque remansi,
Una propago mei longo genitoris ab ævo,
Ingens delictum illi, & quotidiana voluptas.
- 31 Illius ante oculos exultans læta fovebam
Gaudia, dum humanis habitandum gentibus Orbem
Præscia mecum animo magnâ dulcedine volvo.
Delitiæque meæ fuerant terrena colentes
Arva homines, luteæ facti de pulvere Terræ.
Hæ mihi delitiæ primæ, hæc mea prima voluptas.
- 32 Ergo meis animos monitis advertite, nati,
Qui mea jura colunt, hi terque quaterque beati.
- 33 Consiliis aures (vera hæc sapientia) rectis
Arrigite, atque animis minimè contemnite vanis.
- 34 Fœlicem O hominem, mihi qui non dēnegat aurem,
Quotidiæque meæ procumbit ad ostia portæ,
Liminis atque mei defixus postibus hæret,

- 34 Nam qui me reperit, vitam simul ille beatam
Invenit, æternūque Dei per sæcla favorem
36 Obtinet, at nostri qui irritat numinis iram,
Ipse sibi miser insidias & retia sternit,
Et petit ipse suam lethali vulnere vitam.
Qui me odère, suæ capiuntur amore ruinæ.
-
- M.
- C A P.
-

C A P. IX.

- A** Spice tecta sibi sublimibus alta columnis
 Septem de Pario Sapientia marmore fecit.
- 2 Maculatque suo morti ingentes hecatombas
 Tradidit, & liquidi varîe genus omne lyæi
 Miscuit, & positis intravit fercula mensis.
  - 3 Ancillâsque suas emisit, ut undique lectos
 Ad lauta invitent homines convivia. Vocem
 Urbis in arce suam aëriâ sic fundit, adesdum
  - 4 O simplex animi, stolidôque ita farier inhit :
  - 5 Vescere pane meo, varii quoque vina saporis
  - 6 Tu nostrâ bibe mita manu, stultôsque relinque,
 Ut vitæ ingrediare vias, & recta capeffas.
  - 7 Si contemptorem divini numinis ullum
 Admoneas, frustra effusus tibi sermo pudorem
 Incutiet, pravæque dabit ludibria linguae :
  - 8 Si stolidum verbis tentas reprehendere, sævis
 Te petet ille odiis ; at conciliabis amorem
 Tu tibi, prudentem placido sermone monendo.
  - 9 Suggere consilium sapienti, hortatibus ille,
 Pulso errore, bonis tractus, meliora capeffet.
 Imbuto pietate viro documenta ministra,
 Et pletatis amor flammâ majore crescet.
  - 10 Principium domini timor est & origo sciendi,
 Et sanctum novisse Deum, sapientia vera est.
  - 11 Nam per me innumeris tua continuabitur annis
 Vita, & perpetuo sine fine beabitur ævo.

- 12 Si sapias, sapias ipse tibi, fin sancta piorum
 Consilia abjicias, uni tibi poena luenda est.
 13 Stulta est mentis inops mulier, linguâque protervâ:
 14 In triviôque sedens, huc huc accede, viator,
 15 Clamat, & illa virum sensu & ratione carentem
 16 Captat, & illaqueat blandæ dulcedine linguæ.
 17 Furtivæ, sic inquit, aquæ quam dulce bibuntur?
 Quam sumpta in latebris oblectant fercula cæcis?
 18 At miser iste suæ cæcatus amore ruinæ,
 Nescit in his latebris crudeli tabe peremptos
 Esse viros, stygii tenebrisque jacere sub Orbi.
-

C A P. X.

*Quisquis ubique hominēs cupidas advertite mentes,
Hæc Solomon moriens celeberrima dicta reliquit.*

Lætificat prudens genitorem natus, at ægram
Mentis inops luctu facit intabescere matrem.

- 2 Nequitia effugium non præstat copia nummi,
Sed sua quemque rapit pietas à faucibus Orci.
3. Non patitur mala dura famis consumere iustum,
Sed sceleratorum gazas Deus abjicit amplas.
- 4 Pauperiem trahit ille, manum quicūque remittit,
Gnava sed innumeros manus accumulabit acervos.
- 5 Ille sapit, messē qui in tempore carpit, at, hora
Qui torpet somno æstivo, fit causa pudoris.
- 6 Qui benedicit, erit benedictus, at ore protervo
Qui maledicta vomit, sibi procreat ipse ruinam.
- 7 Inclyta fama memor celebrat post funera iustum,
Sed maledicta mali post funera fama putrescet.
- 8 Vir sapiens justos monitus admittit, at alta
Frivola qui blaterat, subito cadet ille ruina.
- 9 Tutum carpit iter, qui recta capeffit, at altis
In tenebris concepta diem fraus cæca videbit.

- 10 Qui piciat, miserum affligit mœrore, sed alta
Frivola qui blaterat, subito cadet ille ruina.
- 11 Justorum os fons est vitali flumine abundans,
Sæva sed asperitas exundat in ore malorum.
- 12 Excitat insanas odii truculentia lites,
Sed jucundus amor placidè vitia omnia velat.
- 13 Noscitur ipse suæ sapiens virtute loquelæ,
Terga at vaniloqui rigido cædenda flagello.
- 14 Prudentes, veluti gazas, divina recondunt
Jussa, sed ora neci, vitiis addicta, propinquant.
- 15 Dives opum carpit velut altâ in turre quietem,
Sed vacuum ære manum miserè sua perdit egestas.
- 16 Ducit ad æternam justorum industria vitam,
Sed peccata mali pariunt, peccata pudorem.
- 17 Vitæ insistit iter, qui dat monitoribus aurem,
Sed reprehensorem placidum qui respuit, errat.
- 18 Qui sermone odium blando circumlinit, & qui
Probra injusta vomit, pariter stultescit uterque.
- 19 Peccatum haud aberit, nimium si verba redundant,
Qui sapit, ille suam didicit frænare loquelam.
- 20 Argento similis purgato est lingua piorum,
Sed minimi est pretii pravorum ignobile pectus.
- 21 Justorum eloquium multis alimenta ministrat,
Sed quia mente carent, stultorum turba peribunt.
- 22 Auxiliante Deo crescit bona copia rerum,
Nec tamen interea dolor anxius urit habentem.

- 23 Turpe patrare scelus stolido jocus esse videtur,
Sed pietas aliis sapientem moribus ornat.
- 24 Quæ ventura sibi timet impius, hæc eadem illi
Contingent, venietque bonis optata voluptas.
- 25 Turbinis instar abit vacuas sceleratus in auras,
Justus at æternam tenet usque in sæcula sedem.
- 26 Lumina ceu fumus, dentes offendit acetum,
Haud aliter gravis est piger imperitantibus ipsi.
- 27 Prorogat humanam domini reverentia vitam,
Impius at cadet ante diem, & truncabitur annis.
- 28 Vir bonus assequitur speratæ gaudia vitæ,
Sed spes vana mali vacuas volitabit in auras.
- 29 Lex divina bonis animos & robur adauget,
Certa ruinâ manet fraudis scelerumque ministros.
- 30 Nunquam expulsa fugit pia gens, sed turba malorum
In nullis diuturna tenent habitacula terris.
- 31 Proditur ore pio puri sapientia cordis,
Sed lingua ex merito pravorum exacta peribit.
- 32 Noxæ grata loqui justorum turba virorum,
Sed mala verba vomit gens impia voce proterva.

C A P. XI.

Falsa bilanx rerum Domino, qui cuncta gubernat,
Exosa est, sed iusta bilanx est grata voluptas.

- 2 Dedecus atque pudor, fastu surgente, sequuntur,
Vera at corde humiles sapientia tollit in altum.
- 3 Integritas tutum in mediis facit esse periclis
Justum, at mens scelerata suam parit ipsa ruina.
- 4 Nil in divitiis opis est, ubi numinis ira
Ingruit, at pietas lethi de fauce revellit.
- 5 Iustitia est rectrix homini, qui recta capeffit,
Consiliisque suis ibit turba impia pessum.
- 6 Iustitia incolumem in quovis discrimine justum
Reddit, at ipsa suo in laqueo gens prava tenetur.
- 7 Expectata diu pravos à funere fallunt,
Et male spes concepta malos in morte relinquit.
- 8 Justus ubi exierit discrimine, pravus in illud
Incidit, atque cadens capitur, captusque tenetur.
- 9 Vicinum trahit in laqueos, qui corde dolofo est,
Sancta sed incolumem præstat sapientia justum.
- 10 Prospera cum iusto veniunt, urbs læta triumphat,
Et pæna canunt homines, pereunte scelesto.

- 11 Sanctorum foelix benedictio prosperat urbem,
Urbem autem stygia subvertunt toxica lingua.
- 12 Mentis inops socio verbis insultat iniquis,
Sed sapiens iusto cohibet moderamine linguam.
- 13 Non retinet patulâ commissa fideliter aure
Garrulus, at celanda tegit vir mente fideli.
- 14 Consultore carens populus ruit, ast ibi tutum
Præsidium reperit, monitorum ubi turba redundat.
- 15 Sub titulum qui sese aliorum nomine mittit,
Plectitur : exosus vadimonia, tuta capessit.
- 16 Foemina sancta suum tenet inviolata decorem,
Magnanimique viri norunt bene parva tueri.
- 17 Vir bonus in miseros, sibi gaudia læta ministrat,
Torquet at ipse suam crudelis pectore vitam.
- 18 Non fructum optatum sceleris turba impia carpit,
Sed quem recta juvant, venit huic certissima merces.
- 19 Iustitia ut vitæ vera est via, sic quoque gaudens
Impietate, suam sibi procreat ipse ruinam.
- 20 Respuit Omnipotens hominem, qui corde protervo est,
Sed quem recta juvant, illi est jucunda voluptas.
- 21 Impius haud meritam quovis molimine pœnam
Effugit, at sævo eripitur gens sancta periclo.
- 22 Aurea porcino veluti gemma addita rostro,
Sanâ mente carens mulier formosa videtur.
- 23 Expectata bonis veniunt, meritamque scelèssus,
Spe pereunte, Deo patitur sub vindice pœnam.

- 24 Est amplas qui spargat opes, sed ditior exit,
Est quoque parca manus nimium, quæ reddat egenos.
- 25 Largus opum cumulabit opes, aliena benigne
Arva rigans, propriis large ille rigabitur arvis.
- 26 Qui fata clausa tenet, populo maledictus ab omni est,
Sed passim benedictus erit, qui vendit egenis.
- 27 Quærendi studiosa boni sibi corda favorem
Conciliant, quæritque suam gens prava ruinam.
- 28 Præsidio qui fidit opum, cadet ille, suarum,
Iustus at irriguo floret ceu ramus in horto.
- 29 In sua qui sævit, vento potietur inani,
Cogeturque viro stolidus servire sagaci.
- 30 Gens pia vitæ producit amabile lignum,
Et sapit is, qui animas lucratur morte carentes.
- 31 En etiam in terris iustos sua poena manebit,
Quid patiendum igitur fraudis scelerumque ministris?

C A P. XII.

QUI monitis aures adhibet, vir pectore sano est,
Sed bruti instar habet, pia quem reprehensio lædit.

- 2 Vir bonus est carus Dómino, sed corde malignus
Illi odio est, meritámque dabit pro crimine pœnam.
- 3 Impietate virum stabiliri haud viderat ætas
Ulla, sed æternis pietas manet integra sæclis.
- 4 Ceu regale viro diadema est scæmina prudens,
Atque pudenda viri tabes est ossibus hærens.
- 5 Ut decet, ut justum est, pia sunt consulta piorum,
Sed scelerata dolos meditatur turba malignos.
- 6 Lingua maligna sitit cædem, sed lingua piorum
Iplos horridi rapiet de faucibus Orci.
- 7 Dissluit, & subitis cadit impia turba ruinis,
Contra at firma manent habitacula iusta piorum.
- 8 Prudens laudè sua merito florebit, at imo
Impietas nutrita sinu contempta jacebit.
- 9 Quicumque officium, quanguam servile ministrat,
Est melior, quam sæva fames, quæ turgida fastu est.
- 10 Justo haud negligitur pecorum vel cura suorum,
Impius at simulans misereri, est corde cruentus.

- 11 Qui sua rura colit, saturabitur ille ciborum,
Sed qui est mentis inops homines sectatur inanes.
- 12 Fraudibus illaqueare alios vir impius optat,
Sed benefacta viri pariunt, bona germina, iusti.
- 13 Impius ipse suâ illaqueat se in retia linguâ,
Sed medio emerget pietas erepta periclo.
- 14 Vir bonus ipse sui fructu satiabitur oris,
Et potietur ovans mantium mercede suarum.
- 15 Stulto visa sua est via recta, at pectore sano est,
Consiliis quicumque bonis non abnegat aurem.
- 16 Stultorum ira cito patefit, sed pectore prudens
Cacâ nocte tegit, possunt quæ asferre pudorem.
- 17 Vera loqui quemcunque juvat, iusto ore profatur,
Ficta sed eloquitur falsus mendacia testis.
- 18 Sunt queis lingua truci proscindit acutius ense,
Sed miseris affert sapientum lingua salutem.
- 19 Verax lingua manet longum stabilita per ævum,
Sed ficti pravique tenax spatium breve durat.
- 20 Impia turba dolos tacito sub corde volutat,
Sed sibi lætitiâ, quos pax juvat alma, procurant.
- 21 Nil male continget iustorum in sæcula genti,
Sed fructum sceleris carpet sceleratus amarum.
- 22 Falsa loquela Deo est odio, sed consona menti
Vox ubi verba refert, illi est jucunda voluptas.
- 23 Prudentis medio latitat sapientia corde,
Stultitiâque suam stultorum pectora produnt.

- 24 Alta laboriferæ scandunt moderamina dextræ,
Verum ignava manus pendit servile tributum.
- 25 Pondere tristitiæ cum cor mortale gravatur,
Lætificis viget alloquiis, animósque refumit.
- 26 Dignior est longè socio vir justus, at illos,
Quos via prava juvat, miserè suus abstrahit error.
- 27 Venando sibi capta piger non ignibus assat,
Impiger at multo sibi parva labore tuetur.
- 28 Justitiæ recto graditur qui in tramite, vitam
Assequitur, mortisque procul fugit ille periclo.

D

C A P.

C A P. XIII.

Filius est prudens, patri qui recta monenti
Aurem adhibet, sed consiliis malus obstruit aurem.

- 2 Vir bonus ipse sui fructu satiabitur oris,
Sed sibi damna suis parit impia lingua loquelis;
- 3 Turus agit vitam, qui scit frænare loquelam,
Sed nimium patefacta parit sibi lingua ruinam.
- 4 Optat habere piger frustra, sed copia dives
Sedulitatis erit merces, fructusque laborum.
- 5 Sunt odio justis falsæ mendacia linguæ,
Impius at ficto sibi procreat ore pudorem.
- 6 Justitia est rectis animi, tutela, sed atrum
Exitium impietas ipsis autoribus affert.
- 7 Est qui jactat opes, dum nil habet, est & egenum
Qui se conqueritur, dum copia dives abundat.
- 8 Humanam redimit nummorum copia vitam,
Sed vacua ære manus contemnit recta monentem.
- 9 Gloria justorum radianti lumine splendet,
Sed subito lampas pravorum extincta jacebit.

- 10 Procreat insanas inflata superbia lites,
Sed prudens recto frænat moderamine linguam.
- 11 Dilabuntur opes malè partæ, at copia nummi,
Quam justus peperit labor atque industria, crescit.
- 12 Spes dilata gravat pectus mortalibus ægris,
Sed cum optata venit, vitæ fit amabile lignum.
- 13 Ibit in exitium, qui jus venerabile spernit,
Præmia sed, legem sacram qui observat, habebit.
- 14 Lex pia prudentum, fons est vitalis, ut atræ
Effugiant homines, illâ duce, retia mortis.
- 15 Conciliat meritum prudentia sacra favorem,
Sed via plena malis sceleratæ est impia vitæ.
- 16 Vir sapiens prudenter agit, sed pectoris expertus
Stultitiam facit ipse suam notescere cunctis.
- 17 Nuncius infidus miseræ sibi causa ruinae
Fiet, at alma salus cunctis, qui corde fideli est.
- 18 Qui monitorem abigit, pudor illum & prendet egestas,
Sed qui aures dat consiliis, acquirit honorem.
- 19 Nosse fruique Deo est sanctis jucunda voluptas,
Sed piget injustos scelerata relinquere facta.
- 20 Prudentes sectare, cupis si evadere prudens,
Sed qui se stolidis gaudet sociare, peribit.
- 21 Prædia natorum natis transmittit habenda
Vir pius, ille tenet manibus congesta malorum.
- 22 Copia larga cibi, tugurî sub culmine parvi est,
Sed citò perdit opes, artem qui ignorat habendi.

- 23 Filius illi odio est, scuticæ qui parcit habenis,
Sed matura patris correptio monstrat amorem.
- 24 Fercula lauta famem possint quæ vincere, justus
Sumit, at ingluviem sequitur penuria diram.
-

C A P.

C A P. XIV.

Æ Dificat, firmátque domum sibi scœmina prudens,
Stulta sed ipsa suis manibus cito diruit illam.

- 2 Ille Deum verè metuit, qui in tramite recto
Ambulat, ille Deum spernit, qui hinc devius errat.
- 3 Sultorum infano fastus dominatur in ore,
Sed pia turba suis evadit salva labellis.
- 4 Stercoris immundi purum est præsepe, ubi taurus
Nullus, at ex validi proventus robore tauri.
- 5 Impia non blaterat fidus mendacia testis,
Falsus at impavidâ fundit perjuriam linguâ.
- 6 Derisor quid sit sapientia quærere frustra
Sudat, at ante suos pia gens hanc cernit ocellos.
- 7 Averfare hominem sensu & ratione carentem,
Quamprimum ore vides vanas efferre loquelas.
- 8 Prudentes rectum sapientia carpere callem
Instruit, at stolidos seducit devius error.
- 9 Peccatum esse jocum putat impia turba, sed illum,
Qui dominum reverenter habet, vir sanctus honorat.
- 10 Pectus amara sibi quæ sint bene novit, & ejus
Lætitia causas alieni haud cernere possunt.

- 11 Tecta cadent vastis pravorum impulsa ruinis,
Sed pia turba domos tranquillâ in pace tenebunt.
- 12 Est via quæ quamvis homini recta esse videtur,
In flygias errore vias, & tartara ducit.
- 13 Cor etiam in medio torquet cura anxia risu,
Gaudiâque illa gravem generant mutata dolorem.
- 14 Præmia digna feret scelerum qui devius errat
Corde, piâque beant pariter sua præmia vitam.
- 15 Mentis inops cunctis adhibet sermonibus aurem,
Sed prudens animo librat, sibi quâ sit eundum.
- 16 Vir sapiens metuit, scelerûmque à calle recedit,
Stultus at ipse suam incurrit fidendo ruinam.
- 17 Imprudenter agit, subitam qui ardescit in iram,
Et commune odium est, fraudes qui in pectore versat.
- 18 Stultitiam simplex, genuinus possidet hæres,
Sed pia prudentem sapientia laude coronat.
- 19 Ante bonos sese inclinat scelerata propago,
Et malus ante fores iustorum inflexus adorat.
- 20 Pauper ubique jacet, fociis quoque vilior alga est,
Sed parit innumeros exundans nummus amicos.
- 21 Magna est culpa viri, socium qui spernit egenum,
Sed qui præbet opem miseris est ille beatus.
- 22 Qui mala corde coquunt, nonne illi immaniter errant?
Sed pax atque fides comitatur recta studentes.
- 23 Utilitas omni comes est adjuncta labori,
Sed quænam est soboles vani sermonis? egestas.

- 24 Gloria prudentes, veluti diadema, coronat,
Stultitiæque ferunt ingloria præmia stulti.
- 25 Defendit miseros verax à faucibus Orci
Lingua, sed innocuæ mendax est prodiga vitæ.
- 26 Tutela & columen Deus est reverentibus ipsum,
Et natis illorum est anchora firma salutis.
- 27 Fons vitæ Domini timor est, ut retia mortis
Effugias, tutoque loces in tramite gressum.
- 28 Ingens regis honos numerosæ est copia turbæ,
Principis at populo decrescit fama minuto.
- 29 Rex ille est dominusque sui, qui tardus ad iram est,
Stultus at est, subitas qui mox ardescit in iras.
- 30 Corpora sana facit mens sana, ast omnia livor
Inficit ossa, imas consumit tabe medullas.
- 31 Autorem ille suum spernit, qui vexat egenos,
Sed miseri concedit opem, qui numen honorat.
- 32 Impius in stygias fatali lege tenebras
Truditur, at spes alma pium nec morte relinquit.
- 33 Prudentum in medio sapientia corde quiescit,
Sed stulti quæcunque gerunt, sunt obvia cunctis.
- 34 Justitia est ingens generosæ gloria genti,
Crimen at aspergit populo cuicumque lituram.
- 35 Attollit famulum sapientem gratia regis,
Regis at ira premit, faciunt qui digna pudoris.

C A P. XV.

Mollia dicta trucidis sunt lenimenta furoris,
Sed fera vox animos rabidam succendit in iram:

- 2 Prudenter docet ore loqui prudentia cordis,
Prona sed in stolidas stolidorum est lingua loquelas.
- 3 Quicquid agunt quocunque loco pravique bonique
Spectat ubique oculis dominus mortalia justis.
- 4 Lingua bona est vitæ prædulcis amabile lignum,
Indicium autem animi lingua est vitiata maligni.
- 5 Contemnit monitus vacuus vir mente paternos,
Sed sapit ille, piis qui dat monitoribus aurem.
- 6 Justorum in domibus pretiosæ est copia gazæ,
Pravorum at misero quatitur domus alta tumultu.
- 7 Dispergunt monitus sapientum labra salubres,
Sed non sic faciunt malefanæ pectora turbæ.
- 8 Victima pravorum, Domino ingratissima rerum est,
Sed lærâ trahit aure preces, & vota piorum.
- 9 Semita pravorum, Domino est exosa, sed illos
Diligit ex animo, qui fas & jura sequuntur.
- 10 Consiliis adhibere bonis non sustinet aurem,
Atque idcò moritur, recti qui jura relinquit.

- 11 Tartara nigra oculis divinis clara pateſcunt,
Quam clarè ergo hominum cernit penetralia cordis!
- 12 Non ſua reprimi gaudet malefacta ſceleſtus,
Conſiliisq; bonis facilem non exhibet aurem.
- 13 Cor lætum exhilarat vultum, at depreſſa dolore
Corda animi vires rapiunt, franguntque vigorem.
- 14 Vir ſapiens quid ſit rectum juſtumque requirit,
Sed ſtolidâ gaudet vanorum indagine ſtultus.
- 15 In luctu miſeri ac triſti mærore ſeneſcunt,
Sed cui cor hilare eſt, epulas habet ille perennes.
- 16 Recula, quâ fruitur recti mens conſciâ, gazis
Eſt melior fraude & crudeli cæde paratis.
- 17 Pauper amans viridi recreatur dulcius herba,
Viſcere quam ſaturi dives ſine amore juveni.
- 18 Incitat ore truce ſæva vir mente furorem,
Sed litem alloquio dirimit, qui tardus ad iram eſt.
- 19 Semita pigrorum ſpinis horreſcit acutis
Undique, juſtorum contra via plana pateſcit.
- 20 Corda paterna puer ſapiens dulcedine palpat,
Sed matrem ipſe ſuam ſtolido qui eſt pectore ſpernit.
- 21 Stultitia eſt mentis vacuo jucunda voluptas,
Dirigit at recto ſapiens in tramite greſſum.
- 22 Si conſultor abeſt, bene cœpta evanida fiunt,
Metam at conſiliis tangunt firmata petitam.
- 23 Gaudia magna datum reſponſum in tempore menti
Procreat : O quanta eſt vox tempeſtiva voluptas!

- 24 Sublimi superoque pedes in tramite prudens
Collocat, inferni procul ut sit limite regni.
- 25 Tecta superba Deus pravorum evertit, at orbæ
Tecta viro viduæ cœlesti numine firmat.
- 26 Sunt exosa Deo gentis consulta malignæ,
Gentis at innocuæ lætâ bibit aure loquelas.
- 27 Diruit ipse suos, ardet qui lucra, penates,
Sed scelicem agitat, qui spernit munera, vitam.
- 28 Justorum responsa parat prudentia pectus,
Impius at rabidæ effundit mala toxica linguæ.
- 29 Est procul à pravis Dominus, sed vota precésque
Justorum placidâ non durus suscipit aure.
- 30 Lux oculi cor lætificat, famæque benignæ
Gloria clara sovet carnem, recreâtque medullas.
- 31 Qui monitis præbet facilem vitalibus aurem,
Cœtibus ille locum in sacris admissus habebit.
- 32 Illi anima est odio sua, qui contemnit honestum
Consilium, ille sapit qui paret recta monenti.
- 33 Te docet, ut sapias, Domini reverentia, fastum
Pone superbum animi, magnique sequentur honores.

C A P. XVI.

COrde parare preces docet, atque his ore profusis
Dat responsa Deus; divinum munus utrumque est.

- 2 Omnia munda putat sua gens mortalis, at alti
Qui sedet arce poli, mentis penetralia librat.
- 3 Tu, quæcunque facis, rerum committe parenti,
Inceptisque tuis finem dabit ille secundum.
- 4 Destinat ipse suo Dominus, quæ fecit, honori
Omnia, quin pravos etiam ad mala fata paratos.
- 5 Elatos animo cunctos Deus ætheris odit,
Nec pœnam effugient, facto licet agmine certent.
- 6 Cum bonitate fides sceleris sordem abluit atri,
Æternique timor Domini vitia impia pellit.
- 7 Si tua facta placent Domino, qui cuncta gubernat,
Hostis atrocem animum vertens tibi reddet amicum.
- 8 Parta labore bono tenuissima recula præstat,
Copia quam innumeri, quam fraus congestit, acervi.
- 9 Cogitat ipsa viam sibi mens humana tenendam,
Sed regit humani Dominus vestigia gressus.
- 10 Regis inest sacris sententia dia labellis,
Nec probat ore nefas, nec aberrat tramite legum.

11 Justa

- 11 Justa bilanx rerum Domini est, cuncta ille creavit
Pondera, jure igitur trutinam sibi vendicat omnem.
- 12 Turpe patrare nefas justo execrabile regi est,
Justitiâ folium quoniam stabilitur avitum.
- 13 Justa labella piis merito sunt grata voluptas
Regibus, atque favent homini rectum ore loquenti.
- 14 Mortiferi licitoris habet regalis adinstar
Ira, sed hanc prudens animi compescere novit.
- 15 Regis amor vitæ dat lumen amabile, mentem
Recreat, agricolam veluti serotina nubes.
- 16 O quanto est auro melius sapientia lucrum?
Quam longè nivei pretio anteferenda metalli?
- 17 Justorum est via strata, malis abstinere coeptis,
Et servare viam, est vitæ servare salutem.
- 18 Antevolat subitam mens fastu inflata ruinam,
Et, lapsu veniente, animi tolluntur in altum.
- 19 Deposito fastu ad tenues accedere præstat,
Quam spolia ampla viros inter legisse superbos.
- 20 Ille bonum, qui res animo prudente ministrat,
Invenit, inque Deum scælix quicumque recumbit.
- 21 Pectore qui est sapiens, nomen prudentis habebit,
Doctrinamque fovet dulcis facundia linguæ.
- 22 Cognitio est vitæ scaturigo perennis habenti,
Verum nil nisi stulta docent, & frivola stulti.
- 23 Prudentis docet ora viri sapientia cordis
Intima, doctiloquis illum instruit illa labellis.

- 24 Dulcia verba, favis veluti manantia mella,
Sunt jucunda animæ, recreant quoque corporis artus.
- 25 Est via, quæ recti sub imagine fallit euntem,
Donec ad inferni tenebras seduxerit Orci.
- 26 Omne laborat opus sibi quisque, hoc postulat illum
Os, alimenta famis mala dura ut pellere possint.
- 27 Implius ore scelus per jurgia concitat atrum,
Ejus & in stygiis ardescit flamma labellis.
- 28 Impia voce ferit sceleratus semina litis,
Vinclaque amicitiae dissolvit firma fufurro.
- 29 Vir focium alloquitis pravis violentus inescat,
Inque malas trahit ille vias sermone maligno.
- 30 Claudis & ille suos, scelus ut meditetur, ocellos,
Progeneratque nefas, ubi linguam in verba resolvit,
- 31 Sunt canæ diadema comæ venerabile, justum
Si retinent, rectoque movent in tramite gressum.
- 32 Fortior est qui se, quam qui fortissima vincit
Mœnia, & heroas superat vir lentus ad iram.
- 33 In germium fors jacta cadit, sed dirigit illam
Arbitrio Deus ipse suo, qui cuncta gubernat.

C A P. XVII.

A Rida frustra juvant, dulcem comitantia pacem,
Plusquam epulis onerata domus, quam jurgia turbant.

- 2 In stolidum, serve O sapiens dominabere natum,
Accipiesque parem domini post funera sortem.
- 3 Argentum & rutilum spectatur in ignibus aurum,
Sic hominem sua fama probat virtute nitentem.
- 4 Vir malus & mendax sceleratæ accommodat aurem
Linguae, auditque libens promptum ad perjuria testem.
- 5 Autorem ipse suum spernit, qui ridet egenos,
Suppliciumque manet, damnis gaudentem alionis.
- 6 Gloria sunt senibus proles numerosa nepotum,
Gloria sed pueris generosum est stemma parentum.
- 7 Dedecet insipidam verborum gratia linguam,
Quam minus ergo decent magnum mendacia regem?
- 8 Donum instar lapidis pretiosi effulget habenti,
Et quocunque movet, sequitur fors prospera, gressum.
- 9 Qui peccata tegit jucundum nutrit amorem,
Sed qui digna pudore aperit, sejungit amicos.
- 10 Plus longè opprobrium sapientis vulnerat aurem,
Quam centum inflictae stultorum in corpora plagæ.

- 11 Vir malus est simul ore procax, & corde rebellis,
Ergò manum injiciet crudelis nuncius illi.
- 12 Urfa homini occurrat potius, privata catellis,
Quam stultus, cum stultitiæ laxavit habenas.
- 13 Ille bonum quicumque malo compensat, habebit
Séque domumque malæ comitantia fata ruinæ.
- 14 Jurgia, per rimam ut revolubilis unda patentem
Sponte fluunt, igitur venienti absistite liti.
- 15 Qui probat injustos, qui justos ore maligno
Improbat, hos pariter mundi Deus arbiter odit,
- 16 Cur stolido rectè sapiendi occasio frustra
Opportuna datur, vacuus dum pectore torpet ?
- 17 Verus amicus amat miseris in rebus amicum
Atque bonis, vinclum fors dura haud rumpit amoris.
- 18 Mentis inops junctâ firmat temeraria dextrâ
Fœdera, próque suo sese supponit amico.
- 19 Peccatum huic cordi est, quicumque est pronus ad iram,
Quærit & ipse suam, cui mens elata, ruinam.
- 20 Nil fructus capit inde boni, qui corde protervo est,
Exitioque cadit, cui prava est lingua, tremendo.
- 21 Qui stultum generat, sibi procreat ille dolorem,
Lætitiámque patri nullam dat stulta propago.
- 22 Cor lætum recreat, veluti medicamine corpus,
Ossa sed atque imas liccat mens fracta medullas.
- 23 Impius oblatus tacitè donum accipit auri,
Ut patrocínio defendat prava maligno.

- 24 Ante oculos prudentis adest sapientia coram,
Sed stolidorum oculi per terræ extrema vagantur.
- 25 Filius est stolidus genitori causa doloris,
Et facit ille suam luctu intabescere matrem.
- 26 Non æquum est punire bonos, & pictere reges,
Cum pia jura colunt, legum & præscripta sequuntur.
- 27 Qui prudente animo est, parcum os habet ille loquendi;
Qui sapit, ille gerit generosam in pectore mentem.
- 28 Stultus ubi ora tenet, sapiens prudensque videtur,
Creditor esse animi, cohibet qui labra sagacis.
-

C A P.

C A P. XVIII.

VIR sapiens magno doctrinæ accensus amore,
 Illius abjectus turbâ penetrale recludit.

- 2 Unde voluptatem stulto sapientia præbet,
 Hinc nisi fastosæ ut pateat vesania mentis?
- 3 Cum sceleratus adest, pariter comes additur illi
 Contemptus, fastusque superciliumque superbum:
- 4 Instar aquæ manant sapientum verba profundæ,
 Atque ut fons, liquidos fundit prudentia rivos.
- 5 Non æquum est favisse malæ sub iudice causæ,
 Iudicioque-piam falso subvertere turbam.
- 6 Jurgia sæva movet verbis lingua improba stulti,
 Ejus & ora vocant ad fustim & verbera dextram.
- 7 Perniciem stultus proprio sibi fabricat ore,
 Et struit ipse suis sibi retia dira labellis.
- 8 Vulnera sæva facit vesano garrulus ore,
 Vulnera, ad internas uteri penetrantia partes.
- 9 Qui piger est, operisque suo non sedulus instat,
 Hunc decoctoris fratrem appellare licebit.

- 10 *Æterni nomen Domini est fortissima turris,
Currit in hanc justus trepidans, reperitque salutem.*
- 11 *Divis opes ipsi velut urbs munita videntur,
Altâque turrigeri referunt fastigia muri.*
- 12 *Fasioso præeunte animo, mox hora ruinæ
Advenit, atque humilem sequitur mox gloria mentem.*
- 13 *Rebus in ignotis qui dat responsa, priusquam
Audiat, ille suum meritò parit ipse pudorem.*
- 14 *Spiritus humanus potis est mala corporis ægri
Ferre, sed ipsa animi patitur quis vulnera fracti?*
- 15 *Rimando referat rerum penetralia prudens
Pectore, & aure bibit leges, artémque sciendi.*
- 16 *Munera grata viro venerandi in limina ditis
Dant aditum, & coram procerum consistere vultu.*
- 17 *Qui prior accedit propriam defendere causam,
Justus, cum nondum socio scrutante, videtur.*
- 18 *Litibus imponit finem, dirimitque potentum
Jurgia, ad innumeros hominum fors commoda casus.*
- 19 *Frater ubi meritam fratrem succendit in iram,
Illa invicta manet, velut urbs circumdata muris.*
- 20 *Oris ab ipse tui fructu satiabere ventrem
O homo, & à propriis venienti germine labris.*
- 21 *En linguam penes est vitæque necisque potestas,
Quisquis amat propriam, pascat se hoc germine, vitam.*
- 22 *Qui fidam uxorem reperit, dignam ille repertu
Rem reperit, Cœli hoc dedit indulgentia donum.*

- 23 Blanditur pauper, precibúsque obnixus adorat,
Sed reponfa ferox dives tonat ore superbo.
- 24 Quisquis habet fidos, blandè compellet, amicos,
Hæret amicus enim propior quandóque propinquo.
-

E 2

C A P.

C A P. XIX.

PAuper, in integræ graditur qui tramite vitæ,
Divite fastoso est melior, pietatis inani.

- 2 Luce carere nocet menti ; in deliria cæco
Qui zelo ruit, à vera ratione recedit.
- 3 Devia mens hominis trahitur cum errore sinistro,
Bile tumet, rerūque obmurmurat ille parenti.
- 4 Innumeri magnis opibus cumulantur amici ;
Sæva sed à fociis hominem sejungit egestas.
- 5 Non sceleris dignâ mendax mercede carebit
Lingua, nec effugiet meritam pro crimine pœnam.
- 6 Principis in magni sese inlinuare favorem
Multī optant, omnēsque colunt sibi munera dantem.
- 7 Oderunt inopem fratres, at quam procul omnes
Abcedunt, frustra quos ore precatur, amici ?
- 8 Cui petitur multo studio sapientia, vitam
Diliget ille suam, multa hæc bona donat habenti.
- 9 Non sceleris dignâ mendax mercede carebit
Testis, & interitum certò patietur acerbum.
- 10 Vesanum & mentis vacuum haud decet alma voluptas,
Quam minus ergo suis Dominos parere ministris ?

- 11 Novit atreccem animi prudens frænare furorem,
Injustúmque pati tacitus sine murmure damnum;
- 12 Principis ira fremit, cœu vox horrenda leonis,
Sed favor instar habet sparsi per gramina roris.
- 13 Filius imprudens genitori est causa doloris,
Imber & assiduus conjux est imprôba linguæ.
- 14 In sobolem transmittit opes pia cura parentum,
At rerum à Domino donatur scœmina prudens.
- 15 Incidit in pigrum curis mens nuda soporem,
Esuriétque manus, nulli quæ affixa labori est.
- 16 Servat & ille animam, qui leges juraque servat,
Sed moritur, cui nulla viarum est cura suarum.
- 17 Qui dat pauperibus, Domino dat mutuò, & illi
Credita certè iterum multo cum scœnore reddet.
- 18 Offensas teneri, dum spes est, corripe nati,
Nec fletu lachrymísque manum compescere cogat.
- 19 Poena luenda viro est, rabidam qui est pronus in iram,
Nam servatus ubi semel est, mox denuò peccat.
- 20 Consiliis aures adhibe, rectúmque capeffe,
Ut sapias, longámque trahas post funera vitam.
- 21 Scinditur in varias hominis mens anxia curas,
Firma sed æterni Domini consulta manebunt.
- 22 Non amor atque favor tenuis temnendus amici,
Longè etenim est melior mendaci divite pauper.
- 23 Dat vitam Domini timor, & custodit in omni (pellit.
Tempore, & omne malum, cladémque & damna re-

- 24 Ignavus gremio impositis sedet, ecce, lacertis,
Rursus ad ora suam piget inde reducere dextram.
- 25 Percute voce tuâ pravum, simpléxque cavebit,
Prudentem reprehende virum, prudentia crescet.
- 26 Qui patrem exhaurit, pellitque è limine matrem,
Dedecus ille parat natus, turpémque pudorem.
- 27 Consiliis, mi nate, malis aurem obstrue, quæ te
A recto deerare docent, pietate remotâ.
- 28 Impia lingua sacri contemnit juris honorem,
Devorat ore nefas sceleratæ infania turbæ.
- 29 Poena severa manet spretores ætheris alti,
Stultorum & meritis expectent corpora plagas.
-

C A P. XX.

Pectora ludificat generosi copia vini,
In furias ignemque ruit, qui illuditur illo.

- 2 Principis ira fremit truculenti more leonis,
Noxius ipse sibi est, illum qui irritat ad iram.
- 3 Est homini præclarus honos compefcere litem,
Stultus at omnis amat rebus se inferre alienis.
- 4 Frigora sæva timens ignavus arare recusat,
Ergo rogabit inops per mellis tempora panem.
- 5 Intima cordis aquam referunt consulta profundam,
Qua tamen illa trahat, fupienti haud hydria defit.
- 6 Unusquisque suæ præco bonitatis abundè est,
Sed quam pœne fides hominum commercia fugit ?
- 7 Justus in integræ graditur qui tramita vitæ,
Posteritate sua foelix post funera vivet.
- 8 Rex pius & justus, folio qui infidit avito,
Dissipat omne malum flammâ radiantis ocelli.
- 9 Ecquis in orbe potest sic dicere ; cor mihi mundum est,
Mensque manûsque mihi vacat omni à crimine prorsus ?
- 10 Mensuræ variæ pariter, variæque balances
Sunt odio rerum Domino, qui dilgit æquum.

- 11 Ipse puer per facta docet puerilia, quali
Sit genio, num jura colat, num recta capeſſat.
- 12 Lucem oculos, auresque ſonos admittere noſti;
Fecit utrūque Deus pollentis robore dextræ.
- 13 Somno impone modum, ne te deprendat egeſtas,
Lumina clauſa aperi, ſic tu ſatiabere panis.
- 14 Vile eſt, emptor ait, vile eſt, ſed, merce receptâ,
Lætus abit, celebrâtque hilari ſua gaudia plauſu.
- 15 Mirariſne aurum, & lapides Oriente petitos?
At gemma eſt pretioſa magis prudentia linguæ.
- 16 Veſtem, quâ tegitur, pro pignore ſumite ab illo,
Fœmina quem illaqueat alieni ſuccuba lecti.
- 17 Partus fraude cibus manat dulcedine primum,
Sed poſt ora replet, dentésque infeſtat arena.
- 18 Conſiliis decreta bonis non irrita fiunt,
Si monitis rectis moveare, accingere bello.
- 19 Garrulus arcanum retegens circū ambulat, ergo
Diſce cavere virum, blando qui ſubdoluſ ore eſt.
- 20 Quicumque ore patri aut auſit maledicere matri,
Illius obſcuris umbris erit obruta lampas.
- 21 Fraude doloque poteſt ſubito res creſcere primum;
Sed rem fraude malâ partam mala fata ſequuntur.
- 22 Tu cave compenſare malum, ſed mente perennem
Expecta patiente patrem, dabit ille ſalutem.
- 23 Sunt exoſa Deo diverſæ pondera formæ,
Atque injuſta bilanx eſt indigniſſima laudis.

- 24 Cum regat humani Dominus vestigia gressus,
Ecquid homo, quænam sua sit via, noscere possit?
- 25 Præcipitat sese in laqueos, qui prodigus ore
Vota facit, dein, facta an fas violare, requirit.
- 26 Impia sacrilegæ sapiens Rex agmina turbæ
Sparsa fugat, calcânſque rotâ victrice triumphat.
- 27 Spiritus humanus Domini est candela, suâque
Intima rimatur ventris penetralia luce.
- 28 Cana fides regem, placida & clementia præſtat
Incolumem, régisſque thronum prudentia firmat.
- 29 Gloria sunt vires juveni, sed magna ſenectæ
Gloria sunt nivei ſparſi in caput omne capilli.
- 30 Triste malum expurgat violento à vulnere livor,
Intima ſic uteri plagæ penetralia purgant.
-

C A P. XXI.

- I**N dextrâ Domini cor est regale perennis,
 Et fleçit, quocunque libet, ceu flumen aquarum.
- 2 Quisque hominum sua facta probat, sed rector Olympi
 Optimus humani librat penetralia cordis.
  - 3 Fas & jura sequi, rectique insistere callem,
 Gratus est longe Domino quam centum hecatombæ.
  - 4 Fastosumque supercilium, pectusque superbum
 Peccatum est, hominisque labor quicunque scelesti.
  - 5 Turba laboris amans, animi se robore ditat,
 Ast operæ celeris fit pauper & indigus autor.
  - 6 Quisquis opes falso ore parat, ceu turbine venti
 Jactatas disperdet, & in sua funera curret.
  - 7 Impietatē suâ prædatrix turba peribit,
 Nam divina sacri contemnit dogmata juris.
  - 8 Ore procax, vultusque ferox, animoque proterva est
 Impia turba; vacat manus & mens labe piorum.
  - 9 Præstat in excelsi latebris se abscondere tecti,
 Quam latas habitare domos, ubi scœmina jurgat.
  - 10 Impia delectat sceleratam injuria turbam,
 Nec socium oppressum in rebus miseratur egenis.

- 11 Vir pius observat tecta alta domosque malorum,
Subvertique videt tandem impietate colentum.
- 12 Impia facta videns peccati vir pectore simplex,
Hinc sapere incipiet, sapiensque hinc doctior exit.
- 13 Qui duram occludit miseris clamantibus aurem,
Ipse etiam sine fruge preces effundet inanes.
- 14 Clandestina trucem compescunt dona furorē,
Munus & in gremio violentam comprimit iram.
- 15 Fas & jura animum oblectant pietatis amantem,
Sed quibus impietas cordi est scelerata, peribunt.
- 16 Quisquis ubique suos recto de tramite gressus
Verterit, ille manet cassam inter lumine turbam.
- 17 Turba voluptati nimium quæ indulget, egebit,
Nec multum auget opes oleæque & vitis amator.
- 18 Pro justis obses datur impius, & redimendâ
Gens scelerata datur pretium pro gente piorum.
- 19 Incultos habitare locos atque arida tesqua
Est melius, quam litis amans ubi foemina sævit.
- 20 Prudentum in domibus gaza est oleumque repostum,
Verum hæc stultus homo cineres consumit in atros.
- 21 ~~Justitiam rectique sequax,~~ animoque benignus,
Justitiam, vitamque, altosque acquirit honores.
- 22 Prudenti eloquio sapiens urbana potentum
Præsidia, & vires verbo cito dejicit omnes.
- 23 Qui linguam osque suum frænat moderamine certo,
Servat ab innumeris animam vitamque periclis.

- 24 Improbis ore, animoque ferox, & corde superbus
Rite vocandus erit, rabidam qui sævit in iram.
- 25 Angitur ignavus sine fine cupidine vanâ,
Ejus namque manus pigra est fugitiva laborum.
- 26 Quærit avarus opes soli sibi nocte diæque,
Sed non parca inopi justorum est dextra precanti.
- 27 Victima quæque viri Domino est exosa scelesti,
At quanto magis, hanc offert ubi mente maligna?
- 28 Ibit in exitium testis perjurus, at ille
Qui jam audita refert, constanti hæc mente tuetur.
- 29 Impius obdurans faciem in sua funera currit,
Justus at in tuto vestigia tramite firmat.
- 30 Consilium & quævis animi sapientia docti
Nil valet adversus Dominum, qui cuncta gubernat.
- 31 Sanguinea est fortis sonipes in bella paratus,
Verum certa salus Domino dependet ab uno.
-

C A P. XXII.

Divitias longè bona fama supervenit amplas,
Et nivcum & rutilum superant bona verba metallum.

- 2 Dives inopsque locum fors congregiuntur in unum ;
Fecit utrumque opifex idem, pater ille perennis.
- 3 Venturum prudens videt, evitatque periculum,
Damna sed in sua mentis inops cæco impete fertur.
- 4 Mens fastu vacua, & domini reverentia magnas
Divitias, vitamque altosque acquirit honores.
- 5 Retibus & stimulis spinarum est obsita densis
Semita pravorum, sibi qui cavet abstinet illis.
- 6 Quâ decet ire viâ tenero puer audiat ævo,
Atque illam haudquaquam, senio veniente, relinquet.
- 7 Pauperibus pollens opibus dominatur, & illos
Mutua qui accipiunt, danti servire necesse est.
- 8 Messis inanis erit mortali prava ferenti,
Ejus & ira minax vacuum vanescet in auram.
- 9 Ejice derisorem, & lis insana quiescet,
Cumque ignominiâ probrosæ jurgia linguæ.
- 10 Pectore qui puro est, vacuûque à crimine fraudis,
Huic linguæ ob dulces veneres rex ipse favebit:

- 12 Lumina clara Dei rectum justumque tuentur,
Atque injusta viri subvertit verba scelesti.
- 12 Ecce foris leo rugit atrox, piger inquit, in ipsis
Occidar plateis, tulero cum è limine gressum.
- 13 Scortorum puteus fallax est lingua profundus,
Quem premit ira Dei se præcipitabit in illum.
- 14 Stultitia innexa est puerili in corde, sed illam
Virga inflicta manu patriâ procul inde fugabit.
- 15 Qui sibi quærit opes, tenuem spoliando quiritem,
Muneribusque colit dites, evadit egenus.
- 16 Vocibus aurem adhibe sapienti ex ore profusis,
Córque animumque libens nostris adverte loquelis.
- 17 Nam mea nectareâ manant dulcedine verba,
Hæc etiam ipsa tuis discas efferre labellis.
- 18 Hæc tibi nunc hodie, tibi nunc patefacta reclusi,
Ut tua nixa Deo fiducia firma perennet.
- 19 Aurea nonne tibi peraravi hoc codice dicta,
Consiliis monitisque tuam dum dirigo mentem ;
- 20 Ut tibi divini pateant mysteria verbi,
Utque docere alios, cupiunt qui inquirere, possis ?
- 21 Tu miserum, quoniam miser est spoliare caveto,
Nec, quia robur adest, crudeliter opprime egenum.
- 22 Nam pater Omnipotens causam defendet eorum,
Et spoliabit, ab his spoliū quicumque tulerunt.
- 23 Jure sodalitii tibi ne conjunge ferocem,
Nec tibi sit socius ravidam vir pronus in iram ;

- 24 Moribus illius ne tu inficiare malignis,
Accersâsque tuæ laqueos & retia vitæ.
- 25 Tu minimè cari fias unquam obles amici,
Nec vice tu alterius solvendo obnoxius æri.
- 26 Nam tibi solvendi si desit copia, stratum
Cur tibi sutriperet, recubant ubi corpora, lectum?
- 27 Limitem ab antiquis proavis dudum ante statutum
Nequaquam remove, si cura est juris & æqui.
- 28 Quod si hominem videas, operi qui sedulus instat,
Ille inter procures, vulgo non stabit in imo.
-

C A P. XXIII.

SI tibi forte datur magnatum accumbere mensis,
Appolitas epulas attento lumine specta :

- 2 Atque tuum, admoveas cultellum, ad guttur, acutum
Si, stimulante gulâ, te concitat ardor edendi.
- 3 Fercula lauta animo quibus horum mensa redundat
Ne cupias, fallacis enim sunt plena veneni.
- 4 Ne nimis augendis opibus tua corda fatiga,
Judicii que tui dictatis fidere noli.
- 5 An bona vis oculis spectare evanida fixis?
Quid? quod opes fugiunt, aquilæ velut alta petentes?
- 6 Tu ne parlem oculo spectantis carpe maligno,
Nec lautæ illius rapiare libidine mensæ.
- 7 Qualia mente putat, talem hunc scis esse, libenter
Mande, ait, atque bibe, at fraudem sub pectore versat ;
- 8 Dulcia frustra tuam revomes demissa per alvum,
Verbâque vana cadent blandæ fallacia linguæ.
- 9 Stultorum insipidas ne frustra effare per aures,
Nam tua contemnent penitus sapientia dicta.
- 10 Limitis antiqui, caveas, statione remotâ,
Patribus orborum puerorum invadere agellum :

- 11 Horum namque potens dextrâ est opitûsq; redemptor,
Is te in jus trahet, & peraget sub iudice causam.
- 12 Mentem intende tuam studijs & rebus honestis,
Atque adhibe faciles rectis monitoribus aures.
- 13 Ne cohibe à puero justæ moderamina virgæ,
Non fato cadet ante diem, si corripis illum:
- 14 Percuties igitur virgâ puerilia terga,
Atque illum horrifici rapies à faucibus Orci.
- 15 Cor si, nate, tuum sapiat, mihi lætitiâ cor
Gestiet, atque animum palpabunt gaudia nostrum.
- 16 Et mea saltabunt trepidis præcordia fibris,
Verba decora tuis cum sunt effusa labellis.
- 17 Ne tibi cor pungant scelerum, livore, ministri,
Sed domini sacrum retine sine fine timorem.
- 18 Advenient optata tibi, majorâque tandem,
Nec miserè spes vana cadet, potiere petitis.
- 19 Nate, adverte animum, & quam dat sapientiâ normam
Disce sequi, rectoque in tramite dirige gressum.
- 20 Ne sedeas inter turbam, quæ dedita vino est,
Et vorat immodico pretiosam gutture carnem:
- 21 Vastæ namque gulæ est, atque ebrietatis egestas
Filia, dat laceras lethæa ignavia vestes.
- 22 Aurem adverte patri, qui te generavit, & illam,
Quæ peperit, ne sperne, puer, cum elanguit ævo.
- 23 Doctrinam pietatis emas, ut recta capeffas,
Sanctorumque plis pretium postpone libellis.

- 24 Concipiet iusti genitor vehementia nati
Gaudia, lætitiā capiet, qui procreat illum;
- 25 De te lætus erit pater & tua mater, & illi
Quæ peperit, tacitum palpabunt gaudia pectus.
- 26 Cor mihi da, mi nate tuum, mea iussa capeſſe,
Intentoque meos obſerva lumine grefſus.
- 27 Nam putei inſtar habet meretrix laſciva profundi,
Atque aliena refert anguſtam foemina foſſam :
- 28 Clam ſtruit inſidias, veluti prædæ imminet auceps,
Multiplicatque ſuis vitiis peccata virorum.
- 29 Quis tacito ſub corde dolet ? quis multa revolvit
Triftia mente ſua ? patitur quis jurgia linguæ
Aſpera ? Quis ſtolidis effuſit multa loquelis
Frivola ? multa pati quis vulnera cogitur inſons ?
Lumina cujus habent contractum bina ruborem ?
- 30 Tempore queis longo in madidis hæſere popinis
Cordi eſt, & variis accendare pectora vinis.
- 31 Tu nimium fixis oculis ne respice vinum,
Cum læto rubet ore, ſuum in cratere colorem
Cum dedit, atque alacri volvit ſua corpora motu.
- 32 Tandem atros adhibet morſus ſerpentis adinſtar,
Nec minus ardenti ſtimulo quam vipera pungit.
- 33 Spectabis, rabidum vino ſtimulante furorem,
Externas, oculo fractus patrans, puellas.
Intima peſtiferas effudent pectora voces.
- 34 Inſtabuntque tuæ metuenda pericula vite,
Ut ſiquis mediū recubaret in æquore ponti,
Aut in veliferi dormiret vertice mali,
Unde cito excideret ſubita veniente procella.

- 35 Precussère meum, dices, crudelia corpus
 Verbera, sed nullum mihi tunc pepêrere dolorem,
 Nec mihi sensus erat numerosi vulneris ullus.
 Quando his evigilabo malis ? sed mobile pectus
 Est mihi, vina trahunt animum, repetoque popinas.

E 2

CAP.

C A P. XXIV.

NE tibi livor edax ob prospera fata malorum
Cor cruciet, nec te socium his adjungere tenta.

2 Namque dolos dirumque nefas in pectore versant,
Verbaque pestiferis fundunt atrocia linguis.

3 Ædificat firmatque domum prudentia mentis,
Tectaque magnificis stabilis subnixæ columnis:

4 Et coacervat opum cumulos sapientia vastos,
Replet & innumeris spatiosa cubicula gazis.

5 Vir sapiente animo forti quoque robore præstat,
Accumulatque suas prudenti pectore vires.

6 Consilio suadente bono, gere martia bella,
Namque ibi certa salus ubi copia consiliorum est.

7 Ingenium stulti superat sapientia, cætu
Prudentum in medio non ora resolvere novit.

8 Qui scelus atque nefas tacito sub pectore nutrit,
Ille hominis merito scelerati nomen habebit.

9 Impia crimen habent mentis consulta malignæ,
Atque odio est hominum genti scurra improbus omni.

10 Rebus in adversis animo si forte fatiscas,
Exiguam tibi robur inest: timidusque pericli

- 11 Ni miseros à morte trahas, si quando facultas
Est tibi, & horrificè rapias à faucibus Orci :
- 12 Si mendax falso ore refers ; nil tale sciebam ;
An non ille oculis latè mortalia iussis
Qui videt, hæc tua facta notat ? vitæque perennis
Custos an ille tuæ non hæc observat ? & omnes
Compensare operum assuevit mercede suorum ?
- 13 Mel, mi nate, bonum quoniam est, dulcèmq; libenter
Mande favum, grato recreantem corpora gustu.
- 14 Sic inventa tuam rapiet dulcedine mentem
Præmia digna ferens sapientia, spémque coronans.
Optatísque diu haud miserè fraudabere rebus.
- 15 Ante fores ne sterne viri vir improbe iusti
Insidias : ejus requiem ne rumpere tenta.
- 16 Septenis vicibus iustus cadit atque resurgit,
Sed præceps cadit in subitam gens præva ruinam.
- 17 Hoste cadente, tuam ne vana superbia mentem
Inflet, neve malis miseri insultes inimici.
- 18 Ne fors cuncta oculis spectans Deus undique iussis
In te iram à miseri convertat clade inimici.
- 19 Ne tibi livor edax ob prospera fata malorum
Cor cruciet, vano nec adurat pectora luctu.
- 20 Nam sceleratum hominem merces non ulla manebit,
Illius & tenebras splendor vanescet in atras.
- 21 Tu dominum venerare Deum, Regémque verere
Legitimum, atque novis intentum avertere rebus
- 22 Tu populum ; subitæ cui mox venit hora ruinæ :
Quis cladem aut horum miseram sciat, hósve sequentum.

- 23 Hæc quoque prudentes decet abservare : nec alto
Sanguine progenitum, aut humili de plebe quiritem
- 24 Lædere fas ! quicumque malo sic ora resolvit,
Justus es, hunc populus circum undique devovet omnis.
Oderintque homines Phœbo sub utroque jacentes.
- 25 Sed reprehendenti facta impia, grata voluptas
Advenit ; hunc sequitur totum fausto omine vulgus.
- 26 Quisquis blanda animo reddit responsa benigno,
Ocula dat cupidis illius quisque labellis.
- 27 Tu ligna & lapides medio tibi collige campo,
Materiæque domum tandem molire parata.
- 28 Ne socium, testare, tuum quæ lædere possint,
Nullo urgente, tuis quenquam neque falle labellis.
- 29 Jure maligna malis factis ego facta rependam,
Præmia digna homini referam, si dixeris, erras.
- 30 Forte ego pampineum transibam desidis hortum
Desidis, & penitus sensu & ratione carentis.
- 31 Ecce illic lolium, & vacuæ dominantur avenæ,
Carduus, & spinis horrens paliurus acutis,
Lappæque & tribuli, disjectusque undique murus.
- 32 Rudera ego hæc oculis contemplanis turbida fixis,
Consilium vitæ cepi mihi rite regendæ :
- 33 Sic secum loquitur, stolidâ quicumque laborem
Mente fugit, verum subitis fugientia plantis
Ocia persequitur, cupidisque amplectitur ulnis :
Da paulum lassos oculos submittere somno,
Da paulum nutare mihi, nervosque sopore
Tendere defessos, veteresque resumere vires :

- 34 Sic tibi paupertas, tibi sic penuria rerum,
 Hostis ut instructus clypeo & fulgentibus armis,
 Aut qui nocte tenet gladium contumque viator,
 Stulte, superveniens, miseram damnare quietem
 Coget, & innumeris coelum lacerare querelis.

H

F 4

C A P.

C A P. XXV.

HÆC etiam Solomonis erant dicta aurea, Regis
Hezekiæ sanctis quondam perarata ministris.

- 2 Gloria magna Dei est tenebris rem abscondere cæcis,
Verum est regis honos, mysteria pandere rerum.
- 3 Alta Poli spatia, & quam tendat Terra sub umbras,
Regum & nosse animos, hominum est res invia menti.
- 4 Subtractam à niveo faciem sepone metallo,
Vásque labore suo dignum purgator habebit.
- 5 Regis ab aspectu sceleratam subtrahe turbam,
Et pia jura dabit, folio subnixus avito.
- 6 Regis in adspectum subito ne teingere gressu,
Nec magnatum oculis offer te in luce videndum :
- 7 Præstat ut hæc lætas resonent tibi verba per aures,
Huc ascende, gradu quam si inferiore loceris
Principis ante oculos, ipso spectante pudorem.
- 8 Ne nimium sis pugnae avidus, ne forsitan alter
Vincat, inopsque animi, plenusque pudore recedas.
- 9 Cum socio contende tuo, nec conscius alter
Hoc sciat: obscuris arcanum absconde tenebris.

- 10 Ne qui te audierit narrantem arcana, revelet
Illa palam, incutiântque tibi patefacta pudorem.
- 11 Est bene compositis insignis gratia verbis,
Qualiter argentum decorant poma-aurea pictum.
- 12 Gemma decora velut rutilo confecta metallo,
Morigerâ pius admonitor splendescit in aure.
- 13 Frigida nix grata est rabiosi in tempore signi,
Sic fidus recreat dominorum corda minister.
- 14 Se falso quisquis vefanus munere jactat,
Nubium adinstar habet, ventorûmq; imbre carentum.
- 15 Multa diûque ferens pectus regale movebis,
Osaque franguntur placidæ dulcedine linguæ.
- 16 Quantum sufficiat capias de melle reperto,
Ne tu hoc forte vomas, nimium repletus edendo.
- 17 A focii deflecte pedem tu limine, ne fors
Sis crebro reditu gravis, & dicare molestus.
- 18 In focium qui falsa suum perjuria dicit,
Malleus est, atque ensis atrox, & acuta sagitta.
- 19 In malefidum hominem spes dura in forte recumbens,
Luxatôque pedi, fractôque simillima denti est.
- 20 Ut vestem gelido qui in frigore tollit, acetum &
Nitro adjungit, ita est, qui cantat læta dolenti.
- 21 Esuriant si forte tuus, sitiâtve inimicus
Esuriem compesce cibus, atque arida lymphis
- 22 Guttura : namque faces capiti super illius addes
Ardentes, dominûsque etiam tibi præmia reddet.

- 23 Imbrem abigit Boreas, tetrici sic aspera vultus
Ira fugat cupidam absentes corrodere linguam.
- 24 Exigui præstat latitare in culmine tecti,
Quam latas habitare domos, nbi fœmina jurgat.
- 25 Sunt longâ à terrâ bona nuncia, quale per æstus
Dulcis aquæ saliente sitim reslinguere rivo.
- 26 Justus ubi ante pedes injusti stratus adorat,
Est fonti assimilis, cum turbida flumina volvit.
- 27 Mel nimium esse nocet : sic ambitione molesta
Gloria conquesta homini, non gloria vera est.
- 28 Ille animo qui jura suo dare nescit, adinstar
Urbis habet, lapsis fractæ circum undique muris.
-

C A P. XXVI.

NIX velut æstivo sub sydere, messis & imber (tur.
Tempore, sic honor est stolido cum indignus habe-

- 2 Nec volucris gradiendo, fugam nec hirundo capeffens,
Nec diræ venere preces, injusta voventes.
- 3 Verber equo, frænos asino, tergôque carentis
Sensu & mente viri virgas adhibere jubebo.
- 4 Si stolido responsa dabis, cum causa tacendi est,
Ipse etiam stolidi nomen videre mereri.
- 5 Si stolido responsa dabis, cum causa loquendi est,
Efficies, ne plus nimio sibi plaudent ineptus.
- 6 Quicunque officium stolido committit agendum,
Amputat ille pedes, damni bibit ille liquorem.
- 7 Impatia en oculis mutilorum crura videntur,
Talis in ore viri apparet sententia stulti.
- 8 Tanquam saxa liget jaculanda in verbere fundæ,
Sic facit, immetitum stolido qui præbet honorem.
- 9 Qualis spina manum vinosi incognita transit,
Talis in ore viri apparet sententia stulti.
- 10 Maximus ille Pater divûm, qui cuncta creavit,
Præmia digna refert stolidis, scelerûmque ministris.

- 11 Immundum ad vomitum canis ut parat ipse regressum,
Sic stultus quoque stultitiam redeundo resumit.
- 12 Quod si forte vides hominem, sapientia cujus
Magna sibi est, stulto magis insanabilis ille est.
- 13 In plateis, ignavus ait, leo sævus oberrat,
In mediâque viâ rabidi furit ira leonis.
- 14 Porta in cardinibus velut hinc atque inde movetur,
Sic piger in medio versat sua corpora lecto.
- 15 In gremio impositis residet piger, ecce, lacertis,
Rursus ad ora suam piget inde reducere dextram.
- 16 At piger ipse sibi sapientior esse videtur,
Quam septem ratione viri sua facta regentes.
- 17 Qui se, præteriens alienis litibus infert,
Ille homini est similis catulum presa aure tenentem.
- 18 Ut passim furiosus homo ruit, atque sagittas,
Atque faces & saxa jacet, mortemque minatur ;
- 19 Haud secus ille facit, socium qui fallit, & inquit,
Nonne jocos, risumque meis nunc excito verbis ?
- 20 Flamma ut sponte perit, cassa est ubi semite ligni,
Sic percunt lites, ubi garrula lingua quiescit.
- 21 Carbones tanquam atque faces carbonibus addas
Igniferis, lites ita litigiosus adauget.
- 22 Vulnere lingua facit malefanis garrula verbis,
Vulnere, ad internas uteri penetrantia partes.
- 23 Lingua ardens zelo pietatis, & impia corda,
Tecta velut nivei scoria sunt testa metalli.

- 24 Nequitiam quisquis tacito sub corde revolvit,
Dīram blandiloquis fraudem occulit ille labellis.
- 25 Cum blandè alloquitur, tu ne male credulus audi.
Nam tacito scelera ille sinu septena recondit.
- 26 Quisquis atrox odium vulpino tegmine velat,
Illius impietas illustri in luce patebit.
- 27 Incidet ille suæ ipse scrobi, qui foderat illam,
Et faxum qui volvit, in illum exinde recurret.
- 28 Mendax lingua, quibus nocuit, simul oderat illos ;
Oraque blanda gravem pariunt male credita cladem.
-

C A P.

C A P. XXVII.

- C**assina cur jactes nimium, quando hujus ab ortu
Solis, ad occasum tibi mox orientia nescis?
- 2 Concelebrent aliena tuam præconia laudem,
Et lingua alterius, proprio laus sordet in ore,
  - 3 Saxum grande grave est, onerosum est pondus arenæ,
Vincit utrumque tamen stulti furor iraque præceps.
  - 4 Ira fremit, sævitque furor crudeliter, at quis
Invidiam perferre potest, atque obvius ire?
  - 5 Censurâ vitium reprehendere præstat apertâ,
Quam tacitum occultare imo sub corde favorem.
  - 6 Qui satur est, vel mella favis manantia spernit,
Verum, urgente fame, quod amarum est, dulce videtur.
  - 7 Qualis avis, proprio à nido si forsan oberrat,
Talis & est, quicumque suâ à statione vagatur.
  - 8 Unguentum exhilarat jucundo pectus odore,
Sic quoque corda boni monitis recreantur amici.
  - 9 Tu ne linque tuum, nec amicum linque paternum,
Nec pete fraternum, cum sors premit aspera tectum.
  - 10 Nam tibi vicinus forsan præstabit amicus
Quod frater procul amotus, fallâxque recusat.

- 11 Nate sape, atque animum rapies dulcedine nostrum,
Et responsa dabo jacenti injuria probra.
- 12 Vir prudens sua damna videns venientia, sese
Subtrahit, at vir mentis inops ruit in sua damna.
- 13 Illius in pignus vestem accipe, debita siquis
In se aliena trahit blandæ meretricis amore.
- 14 Quisquis voce suo elatâ benedicit amico,
Surgens mane, suum caput execrabile reddit.
- 15 Toto gutta die stillans è nubibus altis,
Et prona in lites sunt bina simillima conjux.
- 16 Hanc quicumque nigris tenebris involvere, ventum,
Unguentumque sui indicium dextra abdere certat.
- 17 Ferrum ut ferrum acuit, vultum sic alter amici
Vultu acuit, funditque novum per corda vigorem.
- 18 Qui ficum custodit, edit quoque germina ficus ;
Sic proprium qui observat herum, sibi quærit honores.
- 19 Vultus ut in liquidæ simulatur imagine lymphæ,
Alterius sic corda viri vir exprimit alter.
- 20 Nunquam Tartaræ fit plena vorago gehennæ,
Humanique oculi haud acies satiata videndo est.
- 21 Argentum & rutilum spectatur in ignibus aurum,
Sic sua quemque virum ex merito præconia monstant.
- 22 Stultum inter fata pistillo mortaria tundant,
Stultitiam tamen ille suam non linquere posset.
- 23 Armento pecudique tuæ tu prospice. Semper
- 24 An manet usus opum? an diadema in sæcula durat?

- 25 In campo apparent viridis nova pabula sceni,
Et terram teneram meditatur cuspide gramen
Findere, & innumera surgunt in montibus herbae.
- 26 Mollia dant agni teneras velamina lanas,
Et tua prata bona caprae mercede rependunt.
- 27 Sic tibi caprini superabit copia lactis,
Teque domumque tuam quod pascere possit abunde,
Et jucunda tuis praebere alimenta puellis.
-

C A P.

C A P. XXVIII.

DUM moti ad Lunam folii fugit impius umbram,
Conscia mens recti superat virtute leonem.

- 2 Mutat sæpe suos gens seditiosa tyrannos,
Sed populum in longâ sapiens vir pace gubernat.
- 3 Sic tenuis tenuem premit, ut quando imber aquosus
Sternit agros, sternit fata læta botûmque labores.
- 4 Collaudant pravos, legum qui jura relinquunt,
Sed qui jura colunt, istis se opponere gaudenti
- 5 Justitiam rectique viam gens impia nescit,
Illi at cuncta sciunt, Domini qui nomen adorant.
- 6 Pauper in integræ graditur qui tramite vitæ,
Est melior, quam dives opum, qui est ore malignior.
- 7 Ille sapit, qui jura colit, sed quem juvat atræ
Dedita turba gulæ, patri incutit ille pudorem.
- 8 Qui cumulavit opes injusto fœnore, debet
Has, inopes inter largâ dispergete dextra.
- 9 Quicunque avertit sacris à legibus aurem,
Respuit aure preces hujus Regnator Olympi.
- 10 In fossam cadet ipse suam, qui à tramite justum
Recto abigit, sed prosper erit per sæcula justus.

- 11 Dives agris, dives nummis sibi pectore prudens
Ut videatur, cum sapiens indagat egestas.
- 12 Plausus ubique sonat, turba exultante piorum,
Sed latitant homines, caput attollent scelesti.
- 13 Qui cæcâ sua nocte tegit peccata, peribit,
Sed veniam inveniet, fassus qui hæc sponte relinquit.
- 14 Fœlix ille, sacri cohibent quem fræna timoris,
Sed cadit in subitam mens indurata ruinam,
- 15 Ut Leo voce fremens, ut oberrans ursa, cruenti
Principis in miserum furit haud secus ira popellum.
- 16 Princeps mente carens graviter plebem opprimit, at qui
Odit avaritiam, longos florebit in annos.
- 17 Fuderit humanum dextrâ quicumque cruorem,
In gelidum ruat, haud ullo retinente, sepulcrum.
- 18 Sospes erit, qui jura colit, qui recta capeffit,
Sed cui curva sequi cordi est, sine fine peribit.
- 19 Qui sua rura colit, panem saturabitur amplè,
Sed vanorum hominum affeclas urgebit egestas.
- 20 A multis benedictus erit vir corde fideli,
At non sacra fames auri sine labe manebit.
- 21 Mortalem timuisse virum, laudabile non est,
Panis ob exiguam peccare hoc incitat offam.
- 22 Qui festinat opes nimias cumulare, sinistrum
Lumen habet, sævâmq; famem haud instare tremiscit.
- 23 Peccantem ex merito quisquis reprehenderit, illi
Post favor hujus erit major, quam blanda loquenti.

- 24 Qui patrem matrémve suam populatur, & inquit,
Non scelus est, meruit decoctor nomine dici.
- 25 Incitat insanas ventosa superbia lites,
Sed regi æthereo físum boná cuncta fovebunt.
- 26 Mente caret cordi proprio confísus, at illi
Qui prudenter agit, Deus est tutela salutis.
- 27 Qui miseris largitur opem, non fiet egenus;
Sed maledictus erit, vultum qui avertit egenis.
- 28 In latebras homines, caput attollente scelesto,
Confugiunt, illóque boni pereunte vigescunt.
-

C A P. XXIX.

- Q**UI sæpe admonitus, durâ cervice resistit,
Mox cadit in subitam, nullo impediante, ruinam.
- 2 Exultat populus iusti cum jura ministrant,
Cum pravi moderamen habent, plebs integra luget.
  - 3 Qui pia jura colit, lætum facit ille parentem,
Sed rem consumit patriam, quem scorta sequuntur.
  - 4 Imperium firmat sibi rex pia jura colendo,
Sed regnum ipse suum evertit, quem munera cæcant.
  - 5 Quisquis adulatur socio sermone benigno,
Illius ante pedes fallacia retia sternit.
  - 6 Est scelerati hominis laqueus cum crimine junctus,
Gaudia sed cantu celebrat mens conscia recti.
  - 7 Justus causam inopis perpendit mente benignâ,
Impius at penitus cognoscere negligit illam.
  - 8 Turba superba suam laqueis circumvenit urbem,
Sed populi insanos sedat sapientia motus.
  - 9 Si stolido incipiat sapiens contendere verbis,
Seu ridet stolidus, seu ringitur ille, perinde est.
  - 10 Prosequitur justos odio fitis atra cruoris,
Sed fitit humanam justorum turba salutem.

- 11 Omnia mentis inops cordis penetralia nudat,
Sed reticet sapiens, donec venit hora loquendi.
- 12 Si Princeps faciles adhibet mendacibus aures,
Impietatis amor totum occupat undique regnum.
- 13 Æris inops ac dives opum, qui corde doloſo eſt,
Conveniunt : amborum oculos Deus ipſe recludit.
- 14 Rex inopum cauſas qui juſto examine penſat,
Illius æterno ſolium firmabitur ævo.
- 15 Per virgam & monitus pueri mens recta capeſſit,
Sin monitore caret, matri fit cauſa pudoris.
- 16 Impietas creſcit, numero creſcente malorum,
Horum autem ſubitam cernet pia turba ruinam.
- 17 Corripe, crede mihi, natum, dabit ille quietem,
Ingentiſque tuam capiet dulcedine mentem.
- 18 Plebs miſerè pereunt, ubi ſancta oracula deſunt,
Sed ſœlix, qui jura Dei ſacrata tuetur.
- 19 Corripientis heri famulus nil verba moratur,
Ejus & errores tacitus ſine murmure rider.
- 20 Tunc vides hominem celeri nimis ore loquentem ?
De ſtulto melius, quam iſto ſperare licebit.
- 21 A teneris famulum ſiquis forte educat annis,
Tandem longa dies facit illum evadere natum.
- 22 Concitat infans, pronus qui in jurgia, lites,
Multaque peccata accumulât furor iraque præceps.
- 23 Faſtus inanis humi ex alto dejecta recumbit,
Sed præclara humilem ſuſtentat gloria mentem.

- 24 Consilium quicumque coit cum fure, sibi ipsi
Est odio, metuens perjurum prodere testem.
- 25 Quod si forte virum timeas, formidine mentem
Illaqueas, sed fide Deo, tutamen habebis.
- 26 Principis exoptant multi meruisse favorem,
Sed super astra sedet, cunctis qui jura ministrat.
- 27 Odit ut Injustum justus, tali impius odit
More pium, rectoque regit qui in tramite gressum.
-

C A P.

C A P. XXX.

HÆC sunt verba Aguris, magnâ de stirpe Jakechi,
Verba pii sacrata viri, quæ quondam Ithieli
Æternò Ithiell, æterno dixit Ucali.

- 2 Heu mihi ! brutus ego cunctis mortalibus unus
Sum magis, humano vacua ah mihi pectora sensu.
- 3 Non unquam didici, quid sit sapientia, sancti
Cognitione Dei mea nunquam imbuta fuerunt
- 4 Corda. Quis ætherei transcendit sydera regni,
Descenditque iterum ? pugno quis colligit auras
Ventorum varias, terras ubi turbine perflant ?
Nube quis æthereas cohibet, ceu tegmine, lymphas ?
Quis cuncta immensæ statuit fundamina Terræ ?
Dic mihi, dic agetum, quo gaudet nomine magnus
Ille pater, magnisque refer cognomina nati,
Si potis es, si tanta tuam sapientia mentem
- 5 Incolit. Omne Dei purum est à crimine verbum ;
Ille suo clypeo fidâ spe pectora sulca
Protegit, adversisque vetat succumbere rebus.
- 6 Illius caveas quicquam superaddere verbis,
Ne te corripiat meritâ succensus ab irâ,
Atque infame tibi nomen mendacis inurat.
- 7 Te, duo, sancte Deus precibus votisque poposci ;
Hæc mihi, dum vivo, dum spiritus hos regit artus,
- 8 Da, precor : Omne mihi vanum falsumque repelle,
Nec nimis mihi dentur opes, nec me urat egestas.

- Nampe sitim victuque famem compesce modesto,
 Qui revocet lætūque novet per membra vigorem:
- 9 Ne, si forte satur tiam, tua numina spernam,
 Et, quisnam Pater ille Deūm est? dicam ore profano.
 Aut ne, si nimium graviter mī incumbat egestas,
 Impia turta patrem, dextrāque aliena rapaci
 Surripiam, violēmque Dei venerabile nomen.
- 10 Crimina tu servi domino deferre caveto,
 Ne te devoveat, maledictāque iusta sequantur.
- 11 Gens quædam est hominum, patri quæ dira precatur,
 Nec matri. (Scelus O dirum!) benedicere gaudet.
- 12 Gens quædam est hominum, quæ purā à labe videtur
 Ipsa sibi, at nondum sordes tamen abluit atras.
- 13 Gens alia O quanto tollit sua lumina fastu?
 Atque supercilio quantum est elata superbo?
- 14 Gens alia est, quorum dentes gingivāque cultros
 Et gladios referunt, miserorum excindere gentem
 Queis cupiunt, totōque inopes expellere mundo.
- 15 Gignit hirudo duas gaudentes sanguine natas,
 O date, conclamant, & adhuc date. Sunt tria quædam
 Haud unquam satianda, etiam bis bina repleti
 Nescia sunt planè & nunquam sat habere fatentur.
- 16 Terra carens pluviis, venter sine semine, bustum,
 Flammarūque furor nunquam sat habere fatetur.
- 17 Illudentem oculum genitori, iussūque matris
 Contemnentem habitans corvorum in valle caterva
 Eruet, atque aquilæ juvenes illum ore vorabunt.
- 18 Sunt tria, quæ nequeo comprehendere, quattuor imò
 Sunt aciem ingenii longè superantia nostri.
- 19 Aera conscendens aquilæ vis vivida, serpens
 Altâ in rupe sedens, currēnsque per æquora puppis,
 Concomitānsque virum, prohibenti nemine, virgo.

- 20 Sic mihi difficile est meretricis noscere morem.
Exaturata cibo, terfis, ait illa, labellis,
Nil ego commito sceleris, nil patro pudendum.
- 21 Sunt tria, quæ terram exagitant, sunt quatuor illam
Quæ vexant, placidæque expellunt ocia pacis.
- 22 Servus ubi imperio ingenuis dominatur acerbo,
Stultus ubi immodicâ ventrem repleverat escâ,
- 23 Et mulier famosa tori cum fœdera jungit,
Quæque ancilla suæ dominæ successerat hæres.
- 24 Bis bina exiguo sunt corpore, sed tamen illa
Ingentes animos angusto in pectore versant.
- 25 Formicæ populus minimo sunt robore, verum
Grana ætate legunt alacres, hyemique reponunt.
- 26 Sunt tantum infirmo leporum gens corpore, verum
Ædificant in rupe domos, tutique quiescunt:
- 27 Imperium in teneras exercet nemo locustas,
Sed tamen agminibus procedunt ordine junctis.
- 28 Aligeros hostes manibus comprehendit arachne,
Regificique habitat speciosa palatia tecti.
- 29 Sunt tria, sunt etiam gressu bis bina decore,
Quæ formosa legunt medio vestigia campo.
- 30 Hispidus ille leo, fortissimus ille ferarum,
Qui non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet.
- 31 Et canis in vacuo volitat qui Gallicus arvo,
Hirsutâque caper barbâ, vultuque minaci,
Et Rex armipotens, cui nemo resistere possit.
- 32 Si te ventosis vesana superbia pennis
Sustulit, aut aliquid fovisti in pectore dirum;
Ori impone manum, & male conscia lingua fiescat.
- 33 Butyrum liquidi lactis pressura profundit
Sponte suâ, pressæque cruor de naribus exit.
Haud secus insanas pariunt quoque jurgia lites.

C A P. XXXI.

- H**IC Lemuelis adest divina prophetia regis,
 Inspirata Deo genitrix quam tradidit illi.
 2 Te quid ego, fili, doceam quæ dogmata tradam?
 Ex utero progressæ meo, charissime fili,
 Pro quo sæpe Deum precibus votisque rogavi.
 3 Tu tua ne tribuas lascivis robora scortis,
 Sed regale genus perdentes effuge mores.
 4 Non regum est titubare mero, non commoda res est
 Principibus nimio caput oppressisse falerno,
 5 O Lemuel, ne forte trahant obliviam potu,
 Permittantque premi tenues vi & fraude potentum.
 6 Tu miseris gelidi positis prope limina busti
 7 Da potare merum: generoso tristitia vino
 Pectora lætificent, animosque bibendo resumant,
 Dulciæque implacidas expellant pocula curas.
 8 Pro mutis, ubi sæva instant discrimina mortis,
 Os aperi, justamque inopum defendito causam.
 9 Os aperi, auxilio miseros solare & egenos.
 Præsidioque tuæ miseris succurre loquelæ.
 10 O quibus in terris reperiri scæmina possit
 Strenua? nam superat lapides Oriente petitos.
 11 Illi corda sui fidunt secunda mariti,
 Nec metuit, ne clam spoliis lædatur adeptis,
 Imminuatve suas furtiva injuria gazas.
 12 Illa viro, dum vita manet, prodesse studebit,
 Et quæcunque potest damnum ratione repellat.

- 13 Lanam & lina quibus se exerceat, illa requirit,
Intenditque manus operi, cupidèque laborat.
- 14 Puppibus est similis longinqua per æquora vectis,
Nam procul amotis mercem à regionibus affert.
- 15 Corripit ante diem è molli sua corpora lecto,
Donec adhuc piceas nox latè exporrigit umbras,
Atque parat victum domui, partemque puellis
- 16 Dividit illa suis. Fœcundum observat agellum,
Tunc emit, atque opibus, manuum mercede suarum.
Prodiga lætifici Terræ plantaria vini
- 27 Mandat, & illa suos circumdat robore lumbos,
Atque animi virtute manus & brachia firmat.
- 18 Cumque laboriferæ fructum se carpere dextræ
Jucundum videat, noctem adjicit illa labori,
Et longo exercet famulas ad lumina penso,
Nec flammam finit illa mori, solatia noctis.
- 19 Illa colum retinet manibus, fuscumque prehendit,
Fœminei indignans nulla instrumenta laboris.
- 20 Illa manus miseris, placidèque extendit egenis.
- 21 Nec domui timet à nivibus, domus integra cocco
Induta est, calidòque fugat velamine brumam.
- 22 Exornat nitidis sua corpora pulchra tapætis,
Sericàque & tyrio de murice tegmina gestat.
- 23 Eminent ante alios speciosâ veste maritus,
Inter honorificum quoties sedet ille senatum.
- 24 Lintea & illa facit tenuissima, factàque vendit,
Et mercatori pretio dat cingula digno.
- 25 Viribus induitur, claròque effulget honore,
Gaudia concipiet venturis magna diebus.
- 26 Os ubi blandum aperit, vocèsque effundit amicas,
Sub sua jura trahit cunctos dulcedine linguæ.
- 27 Prospicit illa suæ domui, nec dedita somno,
Atque labore vacans ignava per ocia nutrit

28 Ingu-

- 28 Ingluviem. Teneræ certatim assurgere natæ
Gaudent, & matri benedicere, & ipse maritus
Sic illam alloquitur, meritis & laudibus ornat,
29 Permultæ fecêre nurus celebranda marito,
Sed tua fama alias longè supereminet omnes
30 Grætia formosi est fluxa atque evanida vultus,
Sed domini metuens acquireret fœmina laudem.
31 Illi digna igitur meritæ date præmia dextræ,
Et passim illa operum celebretur laude suorum.

F I N I S.

---

*Some School-Books printed for Thomas Cockerill
in Amen-Corner.*

Eutropii Historiæ Romanæ Breviarium ab urbe Condita usque
ad Valentinianum & Valentem Augustos: Ex Recensione
cum Notulis Tan. Fabri: ut & sexti Aurelii Victoris de Viris Illu-
stribus Liber, in usum Scholarum. Price 1 s.

English Exercises for School-boys to Translate into Latin; com-
prizing all the Rules of Grammar, and other necessary Observati-
ons, ascending gradually from the meanest to the highest Capacity
by J. Garretson, Schoolmaster. The 7th Edit. Price 1 s.

The School of Manners, or Rules for Childrens Behaviour. By
J. Garretson, Schoolmaster. Price 6 d.

Familiaria Colloquia operâ Christoph. Helvici ex Erasmo Rotero-
damo & alii selecta. Edit. XV. Price 1 s.

A Practical Grammar, or the Easiest Way to Initiate Young
Children in the Latin Tongue. Price 1 s.

*In the Press, a Geographical Grammar, &c. by Pat. Gordon, M.A.
The 2d Edit. in Octavo. will be published in a Month.*